

Mladi raziskovalci Slovenije 2022

56. srečanje

JEZIKOVNE VARIACIJE SHAKESPEARJEVIH SONETOV

Slovenski jezik ali književnost

Raziskovalna naloga

Avtorici: Nina Kujundžić Lukaček in Ana Kac

Mentor: Drago Meglič, prof.

Šola: II. gimnazija Maribor

Maribor, marec 2022

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilj raziskovalne naloge.....	2
1.2	Hipoteze.....	2
2	TEORETIČNI DEL.....	3
2.1	O avtorju.....	3
2.1.1	Shakespearov opus.....	6
2.1.2	Shakespearjansko vprašanje.....	7
2.2	Humanizem in renesansa.....	8
2.2.1	Obdobje humanizma in renesanse v Angliji.....	10
2.3	Sonet.....	11
2.4	Shakespearovi soneti.....	12
3	EMPIRIČNI DEL.....	15
3.1	Metodologija.....	15
3.2	Analiza rabljene stopice števila zlogov posameznih verzov.....	16
3.2.1	Razprava o analizi rabljene stopice in števila zlogov.....	28
3.3	Analiza rabljene rime.....	30
3.3.1	Razprava o analizi rabljene rime.....	36
3.4	Analiza sloga.....	38
3.4.1	Razprava o analizi sloga.....	44
4	UGOTOVITVE.....	46
5	IZBOLJŠAVE.....	49
6	DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	50
7	ZAKLJUČEK.....	51

8	VIRI IN LITERATURA.....	52
8.1	Literatura	52
8.2	Spletni viri	52

POVZETEK

Raziskovalna naloga obravnava dva prevoda Shakespearovih sonetov – prevod Janeza Menarta in Srečka Fišerja. Namen je bil analizirati in primerjati jezikovne značilnosti in zunanjo zgradbo obeh prevodov. Tega smo se lotili s pomočjo razčlenitve šestih naključno izbranih sonetov. V teoretičnem delu smo predstavili avtorja Williama Shakespearja, njegov življenjski opus ter shakespearjansko vprašanje, obdobje, v katerem je delo nastalo, pojasnili značilnosti in razvoj soneta ter opisali Shakespearove sonete. V empiričnem delu smo analizirali rabo stopice, število zlogov posameznih verzov, rimo in slog ter ugotovitve med seboj primerjali. Ugotovili smo, da med prevodoma prihaja do razlik na vseh področjih. Izvirnik sta se oba prevajalca odločila prevesti različno, zato med njima prihaja do razlik v številu zlogov, najpogosteje rabljeni stopici, rimi, rabi glagolov, pridevnikov in slogovno zaznamovanih besed.

ZAHVALA

Za pomoč pri raziskovalni nalogi in podporo se iskreno zahvaljujemo našemu mentorju, ki nas je ob raziskovanju usmerjal in hkrati nudil podporo in sledil našim idejam in ciljem. Hvala tudi družinama za pomoč in podporo.

1 UVOD

William Shakespeare je v svojem ustvarjalnem obdobju poleg dram napisal tudi 154 sonetov, ki so bili napisani v zadnjem desetletju 16. stoletja in izdani leta 1609. Glavna tema sonetov je ljubezen, ob njej pa se v sonetih prepletajo še razne druge tematike – pomen poroke, pomen zakonskih otrok za mladega moža, minljivost, mladosti in lepote, kratkost življenja, prijateljstvo, nezvestoba, strast, resignacija ipd. (Shakespeare, 2016)

Tako kot Shakespearove drame so bili tudi soneti v zgodovini interpretirani na različne načine; nekateri so v njih videli globoko ljubezensko izpoved, nekateri so jih videli kot satiro na umetniško ustvarjanje njegovih sodobnikov, nekateri pa so menili, da jih je pisal kot “vajo v slogu”. Prav zaradi različnih ugibanj in razlag so soneti ohranili svojo aktualnost in so več kot 400 let po nastanku ostali cenjeni tako med bralci kot tudi poznavalci književnosti. (Shakespeare, 2016)

V raziskovalni nalogi, razdeljeni na dva dela, bomo v teoretičnem delu predstavili Shakespearovo življenje in njegovo umetniško ustvarjanje, shakespearejansko vprašanje, obdobje renesanse ter sonet kot pesniško obliko, njegov izvor in vrste soneta. Osredotočili se bomo predvsem na Shakespearjevo ustvarjanje, njegovo življenje, kako so razni dogodki vplivali na nastanek sonetov in angleški sonet (obliko, v kateri so napisani Shakespearjevi soneti). V empiričnem delu se bomo osredotočili na dva prevoda Shakespearjevih sonetov – prevod Janeza Menarta v izdaji iz leta 2016 ter prevod Srečka Fišerja iz leta 2005. Primerjali bomo jezikovne in slogovne značilnosti obeh prevodov, upoštevanje predpisane oblike soneta, tj. stopice, rime ter števila zlogov. Ker se prevoda med seboj razlikujeta, bomo opazovali tudi, ali se določeni deli sonetov med seboj tudi slogovno razlikujejo, torej katere glagole in pridevnike sta uporabljala.

1.1 Namen in cilj raziskovalne naloge

Namen naše raziskovalne naloge je analizirati in primerjati jezikovne značilnosti Menartovega in Fišerjevega prevoda Shakespearjevih sonetov ter:

- določiti stopico in število zlogov v posameznem verzu,
- določiti rimo,
- določiti rabo slogovno zaznamovanih besed ter značilnosti glagolov in pridevnikov.

1.2 Hipoteze

Ob raziskovalnem delu smo si zastavili tri hipoteze:

Hipoteza 1: Oba prevajalca sta se pretežno držala predpisane stopice, tj. jambski deseterec ali enajsterec, in tako tudi predpisanega števila zlogov, tj. deset ali enajst zlogov.

Hipoteza 2: Oba prevajalca sta se v sonetih držala predpisane rime, tj. prestopna rima, v končnem distihu pa zaporedna rima.

Hipoteza 3: Oba prevajalca sta upoštevala jezik, v katerem so bili soneti prvotno napisani, tj. staro angleščino, in ga skušala vključiti v lastne prevode s pogosto rabo arhaizmov.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 O avtorju

William Shakespeare je bil dramatik, pesnik in igralec, ki je ustvarjal v obdobju renesanse in ga mnogi označujejo za angleškega nacionalnega pesnika in tudi enega največjih dramatikov vseh časov. V svetovni književnosti zavzema edinstven položaj – njegov sloves je neprimerljiv s slovesom ostalih književnikov, saj so njegove igre, prvotno napisane za manjše gledališče, še danes igrane in brane v več državah kot kdaj koli prej. (Britannica, 2021)

William Shakespeare je bil rojen 23. aprila 1564 v angleški pokrajini Warwickshire v kraju Stratford-upon-Avon (Stratford ob reki Avon) kot najstarejši sin in tretji otrok od osmih staršema Johnu in Mary. (Shakespeare, 2016) Oče je bil ugleden trgovec in izdelovalec usnjenih rokavic, mati pa je prav tako izhajala iz ugledne in premožne družine. Oče naj bi bil v mestecu Stratford tako priljubljen, da so ga meščani izvolili za pokuševalca piva, velikokrat je bil razsodnik v sporih, kasneje pa je prevzel dolžnost mestnega zakladnika in nato nasledil Adriana Quinneya in postal stratfordski župan (Longworth Chambrun, 1964). William se je šolal v lokalni osnovni šoli in gimnaziji, kjer se je učil tudi latinščino in grščino. Leta 1582 se je pri osemnajstih letih poročil z osem let starejšim dekletom iz premožne družine Anne Hathaway (Shakespeare, 2016). Razlog za naglo poroko je bila verjetno nosečnost Anne, ki je osirotela v svojih dvajsetih letih. V zakonu sta imela tri otroke – hčer Susanno, rojeno leto po poroki, in dvojčka Judith in Hamneta, ki je umrl leta 1596 (Spark Notes, b. d.).

Po rojstvu dvojčkov je Shakespeare odšel v London, kjer je preživel večino svojega življenja, ločen od družine. Kljub temu da takrat dolge ločitve zakoncev niso bile nič nenavadnega, nekateri trdijo, da naj bi bil njun zakon težaven. Dokazi se pojavljajo predvsem v njegovih dramah, saj so žene redkeje prisotne, ko pa se na odru pojavita zakonca, je njun zakon nefunkcionalen in tudi tragičen (Hamlet, Macbeth itd.). Dodaten dokaz za to bi lahko bila tudi njegova oporoka, kjer Anni zapušča “svojo drugo najboljšo posteljo”. Nekateri sicer trdijo, da stavka ni uporabil, da bi ženo dregnil, ampak da bi ji izkazal spoštovanje z uporabo postelje, ki je v takratnih časih predstavljala pomembno dediščino in statusni simbol. (Spark Notes, b. d.)

Za obdobje med krstom dvojčkov in Shakespearovim prvim znanim nastopom v londonskem gledališču leta 1592 mnogi uporabljajo izraz “izgubljena leta”, saj je o tem obdobju

Shakespearovega življenja znanih malo podatkov. Pojavile so se različne spekulacije, zakaj je Shakespeare zapustil Stratford in kako se je znašel na londonski gledališki sceni. Nekateri menijo, da je Stratford zapustil zaradi morebitnega spora s premožnim sirom Thomasom Lucyjem, nekateri pa menijo, da je kraj zapustil, da bi prikril svojo zvestobo krščanski veri. Možna razlaga za njegovo selitev v London je, da se je pridružil potujoči gledališki skupini in z njo pripotoval v London kot član igralske zasedbe, morda je navezal stike z elizabetinskim igralskim podjetjem Lord Strange's Men. Zanimiva teorija je tudi, da se je pridružil dvornim igralcem same kraljice Elizabete I. in si s pridružitvijo zagotovil vstop na londonsko gledališko sceno (Spark Notes, b. d.).

Njegovo ime je bilo v londonskem literarnem svetu prvič omenjeno leta 1592 v brošuri dramatika Roberta Greena, ki je na smrtni postelji o Shakespearu zapisal težko razumljivo sarkastično opazko. Po izdaji knjige, v kateri so bile zapisane Greenove opazke, naj bi se njun skupni prijatelj opravičil Shakespearu, ki naj bi v tem času sklepal prijateljstva z londonskimi pomembneži. Kljub mlačnemu odzivu puritanskega Londona na gledališče je veliko vplivnežev podpiralo igralske skupine in prijateljemale z igralci (Britannica, b. d.). Začetki njegove kariere sicer niso povsem jasni, vendar je bil Shakespeare od leta 1594 pomemben član igralske skupine Lord Chamberlain's Men, ki se leta 1603 ob nastopu kralja Jakoba I. preimenuje v The King's Men (Shakespeare, 2016). Skupina je imela najboljšega igralca, Richarda Burbaga, in najboljšo "ljudsko" gledališče Globe, katerega solastnik pozneje postane (Britannica, b. d.). Shakespeare je pisal drame izključno za skupino, Burbage pa je odigral veliko Shakespearovih znamenitih likov. Kljub temu da je skupina uprizarjala tudi dela drugih znanih dramatikov, je zaslovela predvsem zaradi Shakespeara in hitro postala ena najpriljubljenejših igralskih skupin (Spark Notes, b. d.).

Med letoma 1593 in 1594 je po Evropi razsajala kuga, ki je prizadela predvsem London. Mnogi so v javnih gledališčih videli nevarnost za širitev bolezni, zato so se v času pandemije zaprla. Vendar pa gledališčem zaprtje ni grozilo le ob vrhuncu pandemije – takratni londonski župan je videl gledališča kot zbirališče vagabundov in izobčencev, ki so v njem razgrajali in povzročali nered. Veliki sovražniki gledališč so bili tudi puritanci, ki so verjeli, da se gledališča posmehujejo tradicionalnim vrednotam in uničujejo red. O Shakespearovem delovanju v času kuge ni znanih veliko podatkov, vendar naj bi poleg morebitnih potovanj pisal poezijo. Leta 1593 se je v tisku prvič pojavilo njegovo delo – pesnitev *Venera in Adonis*, in ta se je v natisnjeni obliki dobro prodajala (Spark Notes, b. d.).

V prihodnjih letih je poskrbel za svoje finančne interese – kupil je posestvo New Place z eno največjih hiš v Stratfordu in se od takrat pogosteje vračal v svoj domači kraj (Shakespeare, 2016). Med leti 1595 in 1600 se je zgodilo precej pomembnih dogodkov, ki so Shakespeara nedvomno zaznamovali – leta 1595 se je v priprave na selitev v novo gledališče vmešala grofica Elizabeta in jim selitev prepovedala, kar je v igralski skupini povzročilo finančne težave. Prihodnje leto je umrl njihov mecen Henry Carey, kar je povzročilo še dodatne težave, ki so se rešile, ko je njihov mecen postal nekdo drug in so igralci vložili denar v skupino in z izgradnjo novega gledališča Globe omogočili nadaljnji obstoj igralske skupine Lord Chamberlain's Men. Malo pred smrtjo Henryja Careya je v 11. letu starosti umrl tudi Shakespeareov edini sin Hamnet, čigar ime se v drugačni obliki pojavi v Shakespeareovi najznamenitejši tragediji *Hamlet* (Spark Notes, b. d.).

Deset let trajajoče obdobje med letoma 1595 in 1605 velja za obdobje Shakespeareovega umetniškega dozorevanja, ki mu je omogočilo, da je napisal svoje najznamenitejše drame – sedem pomembnih tragedij (*Hamlet*, *Othello*, *Kralj Lear*, *Macbeth*, *Romeo in Julija* ...) in tudi svoje najboljše komedije *Dvanajsta noč*, *Sen kresne noči*, *Milo za drago* in *Dober konec, vse dobro*. Za njegov umetniški razvoj je bilo odločilnih veliko dejavnikov; tragedije v njegovem zasebnem življenju, dejstvo, da je drame pisal izključno za igralsko skupino Lord Chamberlain's Men, tekmovanje s konkurenčnimi gledališči in tudi prenehanje uporabe jasnih motivov pri dramskih likih, kar mu je omogočilo, da je svobodneje raziskoval nasprotja človeške narave (Spark Notes, b. d.).

Okoli leta 1611 se je Shakespeare vrnil v Stratford, kjer je preživel preostanek svojega življenja. Leta 1607 se je njegova najstarejša hči Susanna poročila s stratfordskim zdravnikom Johnom Hallom. Susanna je bila njegova najljubša hči in ji je ob smrti zapustil večino premoženja, njun odnos pa se kaže tudi v njegovih končnih delih *Periklej*, *Cimbelin*, *Zimska pravljica* in *Vihar*. Po pisanju *Viharja* je za vajenca vzel mladega nadobudnega dramatika Johna Fletcherja, ki ga je pozneje nasledil v igralski skupini The King's Men. Sodelovala sta pri pisanju Shakespeareovih zadnjih iger *Kralj Henrik VIII*, *The Two Noble Kinsmen* in *Cardenie*, ki se ni ohranila. Drame naj bi nehal pisati leta 1613 (Spark Notes, b. d.). Umrl je star 52 let na svoj rojstni dan 23. aprila leta 1616 po veseljačenju s prijatelji. Pokopali so ga 25. aprila v rojstnem kraju Stratford. Žena Anne Hathaway je umrla leta 1623 (Shakespeare, 2016).

2.1.1 Shakespearov opus

Shakespearov bogati opus obsega 38 gledaliških iger, 154 sonetov¹ ter dve pesnitvi.

Shakespeare je poznan predvsem po svojih sedmih tragedijah, ki so bile po značilnostih precej podobne antičnim tragedijam. Njegove dramske osebe so namreč skoraj vedno iz višjih slojev, predvsem iz kraljevih družin. Tragedije so:

- *Tit Andronik,*
- *Romeo in Julija,*
- *Julij Cezar,*
- *Hamlet,*
- *Othello,*
- *Kralj Lear,*
- *Macbeth,*
- *Antonij in Kleopatra,*
- *Koriolan,*
- *Timon Atenski.*

Čeprav so nedvomno njegove najznamenitejše gledališke igre tragedije, je bil Shakespeare avtor tudi trinajstih komedij:

- *Dober konec vse povrne,*
- *Kakor vam drago,*
- *Komedija zmešnjav,*
- *Ukročena trmoglavka,*
- *Sen kresne noči,*
- *Beneški trgovec,*
- *Ljubezni trud zaman,*
- *Milo za drago,*
- *Dvanajsta noč,*
- *Vesele žene Windsorske,*
- *Mnogo hrupa za nič,*
- *Dva gospoda iz Verone,*
- *Troilus in Kresida.*

Napisal je tudi gledališke igre z zgodovinsko tematiko:

- *Kralj John,*
- *Rihard II.,*
- *Henrik IV. (v dveh delih),*
- *Henrik V.,*
- *Henrik VI. (v treh delih),*

¹ Viri se med seboj o razvrščanju Shakespearovih del glede na zvrst ne ujemajo.

- *Rihard III.*,
- *Henrik VIII.* (Spark Notes, b. d.)

V poznem ustvarjalnem obdobju je napisal tudi štiri romane – *Perikles*, *Cimbelin*, *Zimska pravljica* in *Vihar*. Shakespeare pa ni pisal le gledaliških iger, ampak tudi poezijo. Poleg 154 sonetov je avtor pesnitev *Venera in Adonis* ter *Ugrabitev Lukrecije*. (Shakespeare, 2016)

2.1.2 Shakespearjansko vprašanje

Že več let se pojavljajo dvomi in ugibanja o Shakespearovem avtorstvu. Za argumente, da Shakespeare iz Stradford-upon-Avona ni avtor del, ki se mu pripisujejo, se uporablja izraz shakespearjansko vprašanje. Dvomljivci o njegovem avtorstvu so se združili v t. i. “protistratfordski tabor”, katerega člani so bili tudi ugledni akademiki Sigmund Freud, Charles Dickens in Mark Twain (Jurc, 2010). Obstaja tudi "deklaracija razumnega dvoma", ki jo je podpisalo že več desetih ljudi, s katero želijo spodbuditi nadaljevanje raziskovanja avtorstva dram. Dve pomembni dejstvi dvomljivcem najbolj potrjujeta teorijo, da Shakespeare ni bil avtor dram. Prva je, da ne obstajajo nobena potrdila, da je oseba z imenom William Shakespeare kadar koli prejela plačilo za svoje drame. Drugi dokaz pa je njegova obsežna oporoča, kjer ni mogoče zaznati nobenega shakespearjanskega sloga. Svoji ženi je zapustil “svojo drugo najboljšo posteljo in pohištvo”, nikjer pa niso omenjene drame, ki mu jih pripisujejo. Zagovorniki “protistratfordskega tabora” zatrjujejo, da je slog oporoke pričakovan od preprosteža in avtor dram ne more izvirati iz družbenega okolja, iz katerega je izviral Shakespeare (P. B., 2007).

Že v 18. stoletju so se uveljavile alternativne teorije o avtorstvu dram. Najpogosteje izpostavljeni potencialni avtorji dram so:

- Edward de Vere, XVII. grof Oxfordski, ki je bil izobražen, kultiviran in seznanjen z italijanskimi šegami in jezikom, bil pa je tudi literat. Z imenom Shakespeare naj bi se podpisoval, ker so njegova dela kritizirala dvorno življenje. Po njegovi smrti leta 1604 ni izšlo nobeno pomembnejše dramatikovo delo več.

- Christopher Marlowe je bil eden izmed pomembnejših elizabetinskih dramatikov; šolal se je na Cambridgeu in bil občasni Shakespeareov sodelavec. Mnogi menijo, da je avtor del, ker v svojih delih uporablja podoben slog kot Shakespeare. Njegova smrt leta 1593 naj bi bila le pretveza, saj se je želel izogniti zaslišanju, s pisanjem naj bi v Italiji nadaljeval do smrti.
- Francis Bacon, odvetnik, ki se je šolal na Cambridgeu in je imel zavidljiv besedni zaklad. Privrženci menijo, da je avtor dram zaradi smisla za humor in slovesa “skritega pesnika”, ki se ga je oprijel v času življenja.
- William Stanley, VI. grof Derbyjski, čigar dela se niso ohranila, vendar naj bi pisal komedije za “navadne igralce”. Vodil je tudi lastno igralsko skupino z imenom Derby’s Men.
- Amelia Bassano Lanier je novejša potencialna kandidatka ugledne akademske revije, posvečene študijam o Williamu Shakespeareu. Presenetljiva je, ker je ženska, Judinja ter nezakonska hči elizabetinskega dvornega glasbenika italijanskega porekla. Njeno ime se je v tem kontekstu pojavilo že leta 1979, ko je britanski zgodovinar A. L. Rowse postavil tezo, da je Amelia “temna dama” v Shakespeareovih sonetih. Bassanova naj bi sonete napisala o sebi ter se pod krinko podpisala s priimkom Shakespeare. Teorija se nekaterim zdi neverjetna, nekaterim pa pojasni, zakaj se v dramah pojavlja veliko omemb severne Italije in hebrejščine in tudi dejstvo, da se v dramah pojavi več kot dva tisoč glasbenih omemb, saj je bilo veliko Amelijinih sorodnikov glasbenikov. V dramah se tudi pojavi precej hebrejščine; malo verjetno naj bi bilo, da bi prišla izpod Shakespeareovega peresa. (Jurc, 2010).

2.2 Humanizem in renesansa

S pojmom renesansa označujemo obdobje od leta 1550 do leta 1660. Je splošna umetnostna smer, ki je vplivala je na razvoj številnih umetnostnih smeri: arhitekture, slikarstva, kiparstva, glasbe, literature in novih literarnih zvrsti in vrst. Izoblikovala se je po obdobju srednjega veka, ki velja za daljšo dobo kulturnega primanjkljaja. Razvila se je iz francoske besede renaissance in pomeni preporod, v tem zgodovinskem kontekstu preporod antike, saj je veliko povzemala

prav iz tega obdobja. Poudarja pomen človeka kot individualnega bitja, ki se želi uveljaviti v družbi, želi živeti in uživati življenje na Zemlji. Dogodki ob koncu srednjega veka, zlasti v začetku 12. stoletja, so sprožili vrsto družbenih, političnih in intelektualnih preobrazb, ki so dosegle vrhunec prav v renesansi. Sovpadalo je s časom, ko je Rimokatoliška cerkev izgubljala moč. Mesta in manjše monarhije so dobivala vse večji pomen, tako so se postopoma začeli razvijati narodni jeziki, stara fevdalna organizacija družbe pa je začela razpadati (Britannica, 2022).

Sprva so se ideje renesanse povezale z intelektualnim gibanjem, imenovanim humanizem. Njegovi začetniki so bili posvetni pisci in ne učenjaki, ki so veljali za srednjeveške intelektualce in so razvijali sholastično filozofijo. Razvijati se je začel v Italiji, zametke njegovih idej pa lahko zasledimo že pri Petrarcki in Danteju. Glavni predstavniki so bili Gianozzo Manetti, Leonardo Bruni, Marsilio Ficino, Giovanni Pico della Mirandola, Lorenzo Valla in Coluccio Salutati. Velik zagon mu je dal padec Konstantinopla leta 1453, ko so številni učenjaki pobegnili prav v Italijo in s seboj prinesli pomembne knjige in rokopise, prepletene z grško tradicijo. Za humanizem velja, da je v ospredje postavil človeka in njegovo naravo. Poudaril je enotnost in združljivost resnic različnih si sistemov, tj. nauk, znan kot sinkretizem. Srednjeveško idejo o človekovi pokornosti kot najpomembnejšim idealom človeka je zamenjalo ponovno rojstvo izgubljenega človeškega duha in morosti. Namen humanizma je bil pomagati ljudem, da se osvobodijo mentalnih omejitev, ki jih je nalagala verska ortodoksija, in tako spodbudi svobodno raziskovanje in kritiko ter obudi zaupanje v človeške sposobnosti. Iz Italije so se nove ideje razširile tudi na sever v vse dele Evrope, k čemur je pripomogel izum tiska. Tako sta se skupaj z dostopnostjo klasičnih besedil razširila tudi pismenost in izobraženost ljudi. Pomemben predstavnik humanističnih idej na severu je bil Desiderius Erasmus, čigar *Hvalnica norosti* (1509) je posebjala moralno bistvo humanizma (Britannica, 2022).

Renesansa je močno spremenila pogled na umetnost. Začeli so jo obravnavati kot samostojno vejo znanosti, ki jim je omogočala ustvarjati tako cerkvene kot posvetne stvaritve. Visoko renesančno umetnost, ki je trajala približno 1490–1527, so zaznamovali predvsem italijanski umetniki Leonardo da Vinci, Michelangelo in Raphael. (Britannica, 2022)

2.2.1 Obdobje humanizma in renesanse v Angliji

Obdobje renesanse, ki v Angliji zaznamuje elizabetinsko in zgodnje Stuartovo obdobje, naj bi v literarni tradiciji predstavljalo najbolj briljantno stoletje izmed vseh. Zajema obdobje celotne vladavine kraljice Elizabete I. in kasnejšo vladavino škotskega kralja Stuarta Jamesa VI. Po njem angleško literaturo pravilno imenujemo jakobovska. To dobo so zaznamovali številni avtorji, od katerih mnogi še nikoli niso bili preseženi. Poleg razvoja umetnosti je to obdobje zaznamovala tudi travmatična napetost v angleški družbi, ki je odločilno vplivala na življenje vsakega posameznika. Na prehodu iz 16. v 17. stoletje se je prebivalstvo Anglije skorajda podvojilo. Cene dobrin so narasle, vrednosti plač pa močno padle. Položaj monarhov je bil močan, a finančno negotov. Razlike med bogatimi in revnimi so se večale, razširil se je tudi kriminal. Vpogled v grozljiv svet vagabundov in kriminalcev, ki so predstavljali največji nerešljiv družbeni problem Angležev, prikazuje Shakespearova tragedija Kralj Lear (Encyclopædia Britannica, 2022).

V književnosti so se sprva ideje humanizma, renesanse in puritanizma postavile naproti splošni nevednosti in ljudskemu izročilo, a se je kmalu morala prilagoditi vesplošnemu ljudskemu okusu. Philip Sidney je v prvi angleški neoklasični literarni razpravi *Apologija poezije* (napisana okoli 1578, objavljena 1595) že omenjal značilnosti novega obdobja, v katerem je prišlo do nekakšnega križanja literarnih zvrsti in podzvrsti. Tako so se na primer spojile pastorele s priljubljeno pripovedjo, lirika z balado, komedija z romantiko, tragedija s satiro in poezija s prozo. Najpomembnejši vpliv na liriko sta imeli izjemno bogati tudorska in jakobovska glasba, ki jo je po tradiciji spremljala lutnja. Tudi proza je doživela svoj razvoj, saj se med ljudmi pričelo uveljavljati vse več pisateljev. Izjemnega pomena je imel tudi razvoj elizabetinskega gledališča, ki so ljudem omogočala odmik od vsakdanjega življenja. S tem pojmom imenujemo vso gledališko dejavnost, ki je potekala v plemiških dvorinah, mestnih hišah, jedilnicah, univerzah, privatnih vrtovih, trgih, dvoriščih ipd. Leta 1576 je tedanji vodja vodilne gledališke skupine James Burbage dal zgraditi prvo leseno gledališče in kmalu se je ideja o uprizarjanju v njem razširila po celotni monarhiji. Bilo je osmerokotne ali okrogle oblike s tremi vrstami balkonskih sedežev. Oder je bil z gledalci obkrožen s treh smeri. Kulisa, scena, in rekviziti so bili preprosti, prav tako tudi kostumi z izjemo tistih, v katere so bili oblečeni kralji. Scena je vsebovala tudi balkon, kjer so navadno potekali daljši monologi ali dialogi glavnih protagonistov. Igralci so bili lahko samo moški. Med prebivalci je bilo gledališče

izjemno priljubljeno in je privabljal gledalce vseh družbenih slojev (Encyclopædia Britannica, 2022).

2.3 Sonet

Sonet je pesniška oblika italijanskega porekla, ki ga najpogosteje sestavlja štirinajstih verzov s petstopenjskimi jambi in rimo po predpisani shemi. Je edinstvena pesniška oblika v zahodni književnosti, saj že pet stoletij ostaja izjemno priljubljena med velikimi pesniki.

Sonet je najpomembnejša od romanskih kitično-pesemskih oblik, ki je nastala v visokem srednjem veku, najbrž v Italiji. V 13. stoletju v sicilijanski šoli dvornih pesnikov naj bi ga ustvarili navdušenci nad ljubezensko poezijo provansalskih trubadurjev. Od tam se je razširil v Toskano, kjer je vrh izraznosti doživel s Francescom Petrarco. Z delom *Canzoniere*, v katerem je zbranih kar 317 njegovih sonetov, v katerih naslavlja svojo ljubljeno Lauro de Sade, je dokončno uvedel in izpopolnil italijanski (ali petrarkanski) sonet. Sestavljen je iz štirinajstih verzov, enajstercev ali endekasilabov, razporejenih v štiri kitice: prvi dve sta štirivrstični (kvarteta, kvartini ali kvatrini), zadnji dve pa trivrstični (terceta ali tercini). Zanj je značilno, da v prvih osmih verzih navaja nek problem, postavlja vprašanje ali izraža čustveno napetost, medtem ko z zadnjimi šestimi verzi nato reši problem, odgovori na vprašanje ali razbremeni napetost. (Kos, 2001) Rima v štirivrstičnih kiticah je oklepajoča (*abbaabba*), v trivrstičnih pa se pojavijo različne povratne ali verižne rime (*cdecde*, *cdccdc* ali *cdedce*). Razvoj petrarkanskega soneta je močno vplival na evropsko poezijo, kmalu se je uveljavil v Španiji, na Portugalskem, v Franciji ter kasneje na Poljskem, od koder se je uveljavil v druge slovanske književnosti. Velikokrat je bila oblika prilagojena jezikovnim značilnostim. Italijanski sonet še danes ostaja eden izmed glavnih in tudi najpogosteje uporabljenih oblik soneta. (Encyclopædia Britannica, 2022)

Druga večja oblika soneta je angleški sonet. Skupaj s še nekaterimi novimi pesniškimi oblikami sta sonet v Anglijo v 16. stoletju uvedla Thomas Wyatt in Henry Howard. Ker so novosti spodbudile elizabetinski razcvet lirike, to obdobje označujemo za vrhunec angleške priljubljenosti soneta. Angleški sonetisti so med prilagajanjem italijanske oblike, ki je manj pestra z rimami, postopoma razvili sonet, ki ga sestavljajo tri štirivrstične kitice in končni dvostih. Nova oblika se je dokončno uveljavila in tako je nastal angleški (ali elizabetinski)

sonet. Zaradi večjega števila rim je v primerjavi z italijanskim zahtevnejši, rime pa so prestopne (*abab cdcd efef gg*). Zahtevnejši je le zaključni dvostih, ki mora povzeti idejo iz predhodnih treh kitic. Angleški sonet, ki mu včasih pravimo kar shakespearov sonet, je na ravni verzov precej podoben italijanskemu sonetu in ima predpisano stopico jambski enajsterec ali pa deseterec (Literarnica, 2012). To pomeni, da je v verzu predpisanih deset ali enajst zlogov. Tako kot pri Petrarki so tudi v Angliji nastajali soneti, ki so v določenem vrstnem redu sestavljali celoto neke ljubezenske zgodbe. Četudi je vsak sonet samostojna pesem, deloma konvencionalna po vsebini in deloma sama po sebi razumljiva, mu da vključenost v nek vrstni red dodano vrednost in tako spodbudi razvoj oblike na višji stopnji. Med sonetiste, ki so se posluževali sekvenčnega pisanja sonetov, spadajo Philip Sidney (*Astrophel in Stella*), Samuel Daniel (*Delia*), Michael Dryton, Edmun Spenser (*Amoretti*) in seveda William Shakespeare z eno izmed morda največjih sonetnih sekvenc, naslovljeno na mladeniča in »temno damo«. (Encyclopædia Britannica, 2022)

V svojem nadaljnjem razvoju so pesniki opuščali ljubezensko tematiko ter pisali predvsem o življenju, veri, smrti, smislu bivanja ipd. V poznejšem 19. stoletju sta ljubezensko tematiko obudila Elizabeth Barrett Browning v *Portugalskih sonetih* in Dante Gabriel Rossetti v *Hiši življenja*. Tovrstno najimenitnejše delo 20. stoletje je *Soneti Orfeju* Rainerja Marie Rilkeja. (Encyclopædia Britannica, 2022)

2.4 Shakespearovi soneti

Shakespearovi soneti so prvič uradno izšli leta 1609 v zbirki z naslovom *Shake-speares Sonnets: Never Before Imprinted* (Shake-spearovi soneti: še nikoli prej natisnjeni). Izdali so jih pri manj uglednem založniku Thomasu Torpeju. Zanimivo je, da delo ni vsebovalo pisateljevega posvetila, kar je bila v takratnem času precej uveljavljena gesta. Namesto Shakespeara ga je zelo verjetno napisal kar izdajatelj sam, saj ga je podpisal z začetnicami lastnega imena. Sto štiriinpetdeset sonetov je razvrščenih tako, da prikazujejo približen oris zgodbe, v kateri nastopajo pesnik, lep mladenič, en ali dva pesniška tekmeča in črna dama. Veliko takratnih pesnikov se je pod svoja dela podpisovalo z duhovitimi psevdonimi, a Shakespeare se za to ni odločil. Prav tako je velikokrat v sonetih uporabljal svoje ime: »*Ker vsaka ženska hoče, ti imaš / in zraven Willa in povrh še Willa.*« (135. 1–2). (Shakespeare, 2016)

Bralca tako soneti nekako spodbujajo, da pripovedovalca poistovetimo s Shakespearom. Eden izmed najbolj presenetljivih učinkov takšnega pisanja pesmi je intimnost, s katero se avtor izpove bralcu in mu razodene svoja čustva. V nasprotju z njim je identiteta drugih likov skrbno zakrita, a obstajajo ideje, da je večino sonetov Shakespeare naslovil Henryju Wriothesleyju ali Williamu Herbertu. (Greenblatt, 2016)

Sonete naj bi Shakespeare začel pisati, ko so mu predlagali, da napiše nekaj pesmi o izjemno bogatem, razvajenem fantu, ki se ni želel poročiti. Že v prvih sedemnajstih sonetih, ki jih je napisal zaradi prej omenjenega naročila, lahko zasledimo, da se je pesnikova naloga zapletla. Med pisanjem o predlagani tematiki so ga namreč ovirale lastne misli in čustva, kar je moč opaziti med prebiranjem prvih sonetov. V njih je pozival mladeniča, da zaplodi otroka. Z njim bi se lahko postavil po robu sli moči časa, saj bodo minevajoča leta nepopravljivo uničila izjemno lepoto, ki trenutno krasi mladeniča, a njegov sin bo lahko to lepoto ponesel v naslednji rod. Hkrati moč rojevanje enači z močjo poezije, ki lahko le tako potuje naprej in širi svojo idejo. Nato se sanje o otroku po sedemnajstem sonetu umaknejo ljubezenski tematiki. Shakespeare odstrani žensko, s katero naj bi mladenič imel otroka, saj mu bo prav pesnikov trud prinesel večno podobo. S tem Shakespearovi soneti prikazujejo zmagoslavje pesnikove vsemogočne ljubezni. Zdi se, da se je v času prepričevanja s pesnikom nekaj zgodilo: ugotovil je, da si mladeniča tudi sam želi. V njegovi družbi se počuti bolje kot kadarkoli, želi ga očarati, biti z njim, biti on. Zaljubljenost pa je prikazana s hvalo mladeniča in njegove lepote, ki presega celo najlepše pripovedi o Heleni in Adonisu, predstavlja pesnikovo sonce, je njegova roža, drago srce in draga ljubezen. Hkrati zasledimo prepletanje s pesniško tematiko, saj srp časa pokosi vse, a »*Moj stih pa se prebil bo v dni bodoče / in te slavil, naj Čas počne, kar hoče.*« (60. 13–14). (Shakespeare, 2016) Pesnik občuti tudi ljubosumje, ko se mu zdi, da ima mladenič rajše nekega drugega pesnika. O mladeniču piše vse do 126. soneta, ko začne sonete naslavljeni na črno damo. Pesnik spozna, da mladenič ne more biti njegov, črna dama pa kljub občasnim občutkom privlačnosti predstavlja vse, kar bi v njem moralo vzbuditi gnus. Je nepoštena, nesposobna in nezvesta, in če drži, kar se omenja v zadnjih sonetih, mu je tudi nakopala spolno bolezen. (Greenblatt, 2016) A popolnoma odreči se ji ne more zaradi neizmerne strasti, ki jo čuti. Prisoten je preplet izključujočih tematik, kot to vitalnost, lepota, gnus, užitek, hrepenenje in sovraštvo: »*da tvoj obraz ves lep je in sijoč, / čeprav je grd kot vrag, teman kot noč.*« (147. 13–14). (Shakespeare, 2016) Soneti se končajo s prekinitvijo zveze med pesnikom in poročeno črno damo, za kar se krivi sebe. Pesnik spozna, da je suženj svojih poželenj in strasti ter da je

ob tem nemočen. S podobo črne dame pa je William Shakespeare tudi spremenil tradicionalno idejo romantičnega soneta, saj njegova dama ni privlačna lepotica in ne kaže zgolj popolnosti, ki jo navadno pripisujejo zaljubljeni svoji ljubljeni. (Senna, 2021).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Metodologija

Pri pisanju raziskovalne naloge smo uporabili naslednje metode:

- deskriptivna metoda: najprej smo pred pisanjem empiričnega dela zbrali informacije o avtorju in njegovem življenju, delu, obdobju nastanka dela, pesniški obliki, v kateri je delo napisano in o njenih značilnostih. Informacije smo pridobili iz raznih knjižnih in spletnih virov, iz katerih smo nato izluščili bistvo, da smo dobili podlago za začetek empiričnega dela in smo se lahko lotili analize zunanje in notranje zgradbe sonetov;
- metoda literarne interpretacije: pred začetkom raziskovanja smo sonete prebrali, da smo bolje razumeli, na čem bo naše raziskovanje temeljilo;
- metoda zbiranja: iz obeh prevodov sonetov smo naključno izbrali sonete za primerjavo. Da bi zajeli sporočilo sonetov, smo izbrali sonete z različnimi tematikami, zato smo jih izbirali tako z začetka in sredine kot tudi s konca zbirk, da bi tako analizirali čim bolj snovno različne sonete;
- metoda primerjanja: velik del našega raziskovanja je temeljilo na primerjavi prevodov sonetov. Prevod sonetov Janeza Menarta smo primerjali s Fišerjevim in ugotavljali, kako se pri rimah, stopicah, številu zlogov in jeziku ter slogu kažejo razlike med prevodoma;
- metoda sinteze: po analizi stopice, jezika, rim, števila zlogov v verzih in drugih značilnosti smo prišli do ugotovitev, na podlagi katerih smo zastavljene hipoteze potrdili ali ovrgli.

3.2 Analiza rabljene stopice števila zlogov posameznih verzov

Sonet 9

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Mar hiraš v svojem samstvu iz strahu,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>da vdove ne potre kdaj tvoja smrt?</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Ah, glej, če boš umrl brez sinú,</i> (U - / U - / U - - / U -)	9
<i>bo kot vdovela žena svet potrt.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Ves svet bo vdova - skrušen v večer jok,</i> (U - / U - / U - - / U / - U -)	10
<i>da brez potomca si odšel s sveta,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>ko vsaka vdova zre v očeh otrok</i> (U - / U - / U - - / U - / U -)	10
<i>lahkó podobo rajnega moža.</i> (U - / U - / U - / U U / U -)	10
<i>Glej, kar razsipna dlan razmeče v svet,</i> (- U / U - / U - / U - / U -)	10
<i>to menja kraj, a se drugje kopiči,</i> (U - / U - / U - / U - / U - U)	11
<i>lepota pa premine v teku let</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>in kdor je ne izrabi, jo uniči.</i> (U - / U - / U - / U - / U - U)	11
<i>Ne, nič človekoljubja ni v ljudeh,</i> (U - / U - / U - / U U / U -)	10
<i>ki nad seboj storé tak smrtni greh!</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Ker vdove so oko ovlažiti bojiš,</i> (U - / U U/U -/U U /- U/U -)	12
<i>zato izrabljaš se od samskega Življenja?</i> (U -/U - / U - / U - / U - /U)	13
<i>Nikar! Poglej: če brez nasledja se zgubiš,</i> (U - / U - / U - /U - / U -)	12
<i>objokaval te bo vesoljni svet, kot žena,</i> (U/U - /U - / U U - / U - / U - / U)	13
<i>ki ni ji dana izpolnitev: on bo vdova</i> (U - /U - /U - / U - / U - / U)	13
<i>po tebi, ki mu ne pustiš spomina nase,</i> (U - /U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>vtem ko lahko najbolj navadni ženski znova</i> (- U U /- - /U U - /U - /U - / U)	13
<i>v očeh otroka moževa podoba zrasede.</i> (U - / U - /U - / U - / U - / U)	13
<i>Karkoli razmetljivost vnemar potroši,</i> (U - /U - / U - / U - / U - / U)	12
<i>menja le prostor, svet še vedno to užije;</i> (U - /U - / U - / U - / U - / U)	12
<i>lepote pa je konec, ki je ne privošči</i> (U - /U - /U - / U - / U - / U)	13
<i>nikomur njen lastnik: z nerabo jo ubije.</i> (U - /U - / U - / U - /U - / U - / U)	13
<i>Kako srce bi moglo drugega ljubiti,</i> (U - / U - / U - / U - /U - /U - / U)	13
<i>ki more sebe tako podlo umoriti?</i> (U - /U - / U - / U - / U - / U)	13
(Prevedel: Srečko Fišer)	

Sonet 17

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Kdo mojim verzom bi čez čas verjel,</i> (- - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>de v njih blestel bi, kot blestiš v resnici?</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>No, vem! V resnici sem tvoj lesk uspél</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>pričarati le v skromni polovici.</i> (U - /U - /U - - / U - /U - /U)	11
<i>Če znal ujeti tvoje bi oči</i> (U - / U - /U - /U - /U -)	11
<i>in tvojo ljubkost v stih, žal, še neznan,</i> (U - /U - / U - - / U - /U -)	10
<i>zanimci rekli bi: »To so laži,</i> (U - / U - / U - / U - /U -)	10
<i>tako nebeški ni noben zemljan!«</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>In moje liste bi preziral svet</i> (U - /U - /U - / U - /U -)	10
<i>kot starčka, ki brbljavo govori;</i> (U - / U - - /U - /U - /U -)	10
<i>in ves tvoj čar postal bi »nor poet«</i> (U - / U - - / U - / U - /U -)	10
<i>in »prenapeta pesem davnih dni«.</i> (U - /U - /U - /U - - / U -)	10
<i>A če za tabo vnuki bi ostali,</i> (U - /U - /U - /U - /U - /U)	11
<i>živél bi dvakrat: v njih in v moji hvali.</i> (U - /U - - /U - - / U - - /U - /U)	11
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Kdo od prihodnjih bo na moje rimarije</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>kaj dal, čeprav bi vsebovale vse, kar ti si?</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Pa so, vedo nebesa, samo grob, ki skrije</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>tvoje življenje, v njih niti pol sebe nisi!</i> (- U / U - / U - / - U / - - / U - / U)	13
<i>Če bi tvojih oči lepoto znal razkriti</i> (U / U - / U U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in v svežih verzih tvoje čare vse pokazal,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>bi rekli: laže ta poet; nebeških bitij</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>so te poteze in ne zemeljskih obrazov;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in rogali bi se orumenelim listom</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>kot staremu bahaču, ki tako pretira,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>da si verjame že - in temu, kar je pristno</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>tvoje, rekli starinska pesniška manira.</i> (- U / - U / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Če pa takrat bi bil kak tvoj otrok na svetu,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>bi živel dvakrat ti: v njem in v mojem sonetu.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
(Prevedel: Srečko Fišer)	

Sonet 18

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Te naj primerjam mar s poletnim dnevom?</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Ti manj minljiv si in bolj poln miline:</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>cvetove majske stre vetrov objém</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>in preden se zaveš, poletje mine;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>oko neba prevroče včasih sveti,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>a včasih si z meglò zastre obraz -</i> (U - / U U / U - / U - / U -)	10
<i>lepotam vsem je sojeno umreti:</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>slučaj uniči ene, druge čas.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>A ti lepote svoje ne zgubiš,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>poletje tvoje níkdar ne konča se!</i> (U - / U - / U - / U U / U - / U)	11
<i>Ne bo se Smrt bahála, da trohniš,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>saj v mojih pesmih raseš v večne čase.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>Dokler vid videl bo in dihal dih,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>živele bodo, ti živél boš v njih.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>S poletnim dnevom da naj bi primerjal tebe?</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Bolj ljubek si in tudi zmeren bolj: še maja</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>nežne odganjke popja v mrzlem vetru zebe</i> (- U / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in žar poletja vse premalo časa traja;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>svetlo oko nebes včasih prevroče sije</i> (- U / U - / U - / - U / - - / U - / U)	13
<i>in zamegljena kdaj njegova polt je zlata;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in vsa lepota gre, lepega dne več ni je,</i> (U - / U - / U - / - U / U - / - U / U)	13
<i>naključje in narave tok jo pokončata.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>A tvojega poletja luč ne bo minila,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>ne boš lepote zgubil, ki imaš jo v lasti,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>ne bo smrt, da v nje sencih hodiš, se hvalila,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>saj v vrstah večnih ti bo dano s časom zrasti.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Dokler živ človek bo imel oči in dih,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U -)	14
<i>bodo živele te; in ti boš živel v njih.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U -) (Prevedel: Srečko Fišer)	12

Sonet 55

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Ne marmorni ne zlati spomeniki</i> (U - / U - / U - / U U - / U -)	11
<i>vladarjev teh vrstic ne preživé;</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>in ti bolj živo boš blestel v teh stihih</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>kot oni v kipih, ki jih čas razje.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Ko bes vojna bo rušil spomenike,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>ko metež vstaj palače v prah teptal</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>takrat te tvoje neumrljive slike</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>ne bo ne meč ne ogenj pokončal.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Skozi pozabo, ki vse staro ruši,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>in smrt - boš stopal v čas; in tvoja hvala</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>našla bo neminljiv odmev še v duši</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>njih, ki jih tromba žive bo pozvala;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>takó boš, dókler sam ne vstaneš spet,</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>živel v teh pesmih in v očeh deklet.</i> (U - / U - / U - / U - / U -)	10
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Ne marmor niti pozlačen nagrobnik knežji</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>od močne pesmi te ne bo bolj trdoživ;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	13
<i>iz nje vsebine boš sijal v podobi sveži,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>ko kamen bo časa nečistega plesniv.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>Ko kipe rušila bo vojna grozovita</i> (U - / U U / - U / U - / U U / U - / U)	13
<i>in hrušč prevrata bo tranjave v zemljo tri,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>ne Marsov meč ne plamen vojne ne storita,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>da bi zapis spomina tvojega umrl.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>Sovražni smrti in pozabi kljubovala</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>bo tvoja slava in naprej šla; vedno,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>tudi v očeh rodov za nami bo obstala,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>ki bodo svet vodili v sodbo poslednjo.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>Dotlej - dokler ne vstaneš sam, ko izteče</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	12
<i>se čas - tukaj živiš, tvoj dom so oči ljubeče.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	14
(Prevedel: Srečko Fišer)	

Sonet 119

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Oh, kakšne zvarke iz solzá Sirene,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>ta sajast, vražji vet retort, sem pil,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>se bal in upal v mukah igre njene,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>izgubljal v hipu, ko sem te dobil!</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Oh, v kakšnih zmotah duša je blodila,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>medtem ko se topila je od sreče,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>kako so mi v vročičnosti besnila</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>iz jamic silile oči bleščeče!</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>O, blagri zla! Zdaj vidim v lúči trezni,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>da zlo vse dobro le še požlahtí,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>da čista, silna strta vez ljubezni,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>ko spet se sklene, bolj kot prej drži.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	10
<i>Tako se vračam tja, kjer res sem ljubil,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>in najdem trikrat več, kot sem izgubil.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Kakšen napoj sirenjih solz sem pil, varjen</i> (U - / U - / U - / U - (U - / U -)	12
<i>v lambiku, ki je notri kot pekel smrdljiv?</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>Strahu pridajal up, od upa bil zgrožen,</i> (U - / U - / U - / U - / U U / U -)	11
<i>pa se izgubljal v veri, da sem te dobil</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>Kakšne podle pregrehe je srce storilo,</i> (- U / - U / U - / U U / U - / U - / U)	13
<i>medtem ko v blaženosti je sijalo lice!</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Kako mi je oko iz dupla izskočilo</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>v blodni zmedi poblaznele te vročice!</i> (- U / - U / U U / - U / U U - / U)	12
<i>Zdaj sem spoznal - o, dobrodejnost zlega!</i> (- U / U - / U - / U - / U - / U - / U)	11
<i>da dobremu zlo dobrega povrh se daje;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>ko se ljubezen padla nova vpne, od tega</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>je lepša, večja in močnejša, kot bila je.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Okaran tja se vrnem, kjer me čaka sreča;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>za tisto, kar sem zgubil, zlo jo trikrat zveča.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U) (Prevedel: Srečko Fišer)	13

Sonet 130

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Ne, ona nima žametnih oči</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>in niti kodrov mehkih kakor svila;</i> (U - /U - /U - / U - /U - /U)	11
<i>de sneg je bel, ga v njenih nedrih ni;</i> (U - /U - /U - / U - /U -)	10
<i>in usta bi se od koral ločila;</i> (U - /U - /U - /U - /U - /U)	11
<i>sem videl rože, bele in rdeče</i> (U - /U - /U - /U - /U - /U)	11
<i>na njenih licih take ne cvetó;</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>in so dišave, mnogo bolj dehteče</i> (U - /U - /U - / U - /U - /U)	11
<i>kot vonj, ki veje njeno ga telo;</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>njen glas poslušam rad, četudi vem,</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>da zvoki strun prijetneje zvené;</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>kako boginje hodijo, ne vem,</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>ko ona hodi - stopa kot ljudje;</i> (U - /U - /U - /U - /U -)	10
<i>in vendar se mi zdi bolj očarljiva</i> (U - /U - /U - /U - /U - /U)	11
<i>kot vse, ki pesem jih slavi lažniva.</i> (U - /U - /U - /U - /U - /U)	11
(Prevedel: Janez Menart)	

Analiza stopice	Število zlogov v posameznem verzu
<i>Oči moje gospe kot sonce se ne zdijo</i> (U - /U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in ustnice ima manj rdeče kot koral;</i> (U - /U U / U - / - - / - U / U U - U)	14
<i>de sneg je bel, nje prsi se pač manj bleščijo</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in zlato prejo las za črno je menjala.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>Videl sem vrtnice pretkane belo rdeče,</i> (- U / - - / U U / U - / U - / U - U)	14
<i>a njej na licih ne cvetijo tako žlahtne;</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>in vonjal sem parfume dokaj bolj dehteče,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>kakor je sapa, ki gospa jo moja izdahne.</i> (- U / U - / U U / U - / U - / U U - U)	14
<i>Prav rad poslušam njene govorice zvok,</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>resda pa glasba dosti bolj ušesom godi;</i> (- U / U - / U - / U - / U - / U - U)	13
<i>kako boginja stopa, ne vem žalibog</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
<i>moja gospa, ko gre, zmeraj po zemlji hodi.</i> (- U / U - / U - / - U / U - / U - / U)	13
<i>In vendar, bogme, čudovita je vseeno</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U - / U)	13
<i>bolj kot vse smešne s primero neiskreno.</i> (U - / U - / U - / U - / U - / U -)	12
(Prevedel: Srečko Fišer)	

3.2.1 Razprava o analizi rabljene stopice in števila zlogov

Sonetom 9, 17, 18, 55, 119 ter 130 smo znotraj vseh verzov prešteli zloge in določili stopice, da bi preverili, ali se držijo predpisane oblike stopice angleškega soneta. Angleški sonet, ki mu včasih pravimo kar shakespearov sonet, je na ravni verzov precej podoben italijanskemu sonetu in ima predpisano stopico jambski enajsterec ali pa deseterec (Literarnica, 2012). To pomeni, da je v verzu predpisanih deset ali enajst zlogov.

V Menartovem prevodu soneta 9 se jambski enajsterec pojavi enkrat, jambski deseterec dvanajstkrat, enkrat pa se pojavi stopica z devetimi zlogi, med katerimi so štirje jambi in en poudarjen zlog. V Fišerjevem prevodu se pojavijo trije dvanajsterci ter enajst trinajstercev. V treh verzih se ne pojavi jambaska stopica, ostali verzi pa so jambski dvanajsterci ali jambski trinajsterci.

Verzi v sonetu 17 so pri Menartovem prevodu v celoti jambski enajsterci ali deseterci – pojavijo se štirje jambski enajsterci, ostali verzi so jambski deseterci. V Fišerjevem prevodu soneta 17 imajo vsi verzi po trinajst zlogov, pri katerih trije verzi niso popolni jambski trinajsterci.

V sonetu 18 se v Menartovem prevodu popolni jambski enajsterec pojavi petkrat, popolni jambski deseterec pa sedemkrat. V enem verzu z desetimi zlogi in v enem z enajstimi se ne pojavi vedno jamb. Pri Fišerjevem sonetu je ponovno v vseh verzih po trinajst zlogov – enajst verzov je v celoti jambskih trinajstercev, v treh verzih pa jamb ni dosledno uporabljen.

V Menartove prevodu soneta 55 se enkrat pojavi verz z dvanajstimi zlogi, verz z desetimi zlogi šestkrat, verz z enajstimi zlogi pa sedemkrat. V prvem verzu se jamb ne pojavlja dosledno, sedmi verz je jambski dvanajsterec, ostali verzi pa so jambski deseterci ali enajsterci. V Fišerjevem prevodu se enkrat pojavi jambski štirinajsterec, en jambski enajsterec, v enem verzu s trinajstimi zlogi jamb ni dosledno uporaben, pet verzov je jambskih trinajstercev, šest verzov pa jambskih dvanajstercev

V sonetu 119 je Menart ponovno dosledno uporabljal jamb. Deset verzov je jambskih enajstercev, štirje pa so jambski deseterci. Fišer pa v svojem prevodu v treh verzih ni dosledno uporabljal jambov. Štirje verzi so jambski dvanajsterci, sedem verzov pa je jambskih trinajstercev.

Menart je v svojem prevodu soneta 130 ponovno dosledno uporabljal jamb. Šest verzov je jambskih enajstercev, osem verzov pa je jambskih desetercev. V Fišerjevem prevodu soneta 130 v petih verzih, dvema s trinajstimi zlogi in tremi s štirinajstimi zlogi, jamb ni dosledno upoštevan. Pri ostalih verzih je šest verzov jambskih trinajstercev, trije verzi pa so jambski dvanajsterci.

3.3 Analiza rabljene rime

Sonet 9

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Mar hiraš v svojem samstvu iz strahu, da vdove ne potre kdaj tvoja smrt? Ah, glej, če boš umrl brez sinú, bo kot vdovela žena svet potr. . Ves svet bo vdova - skrušen v večen jok, da brez potomca si odšel s sveta, ko vsaka vdova zre v oĉeh otrok lahkó podobo rajnega moža. Glej, kar razsipna dlan razmeĉe v svet, to menja kraj, a se drugje kopiĉi, lepota pa premine v teku let in kdor je ne izrabi, jo uniĉi.</i></p> <p style="padding-left: 40px;"><i>Ne, niĉ ĉlovekoljubja ni v ljudeh, ki nad seboj storé tak smrtni greh!</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a; moška b; moška a; moška b; moška c; moška d; moška c; moška d; moška e; moška f; ženska e; moška f; ženska g; moška g; moška</p>
<p><i>Ker vdove so oko ovlažití bojiš, zato izrabljaš se od samskega Življenja? Nikar! Poglej: če brez nasledja se zgubiš, objokaval te bo vesoljni svet, kot žena, ki ni ji dana izpolnitev: on bo vdova po tebi, ki mu ne pustiš spomina nase, vtem ko lahko najbolj navadni ženski znova v oĉeh otroka moževa podoba zrase. Karkoli razmetljivost v nemar potroši, menja le prostor, svet še vedno to užije; lepote pa je konec, ki je ne privošĉi nikomur njen lastnik: z nerabo jo ubije.</i></p> <p style="padding-left: 40px;"><i>Kako srce bi moglo drugega ljubiti, ki more sebe tako podlo umoriti?</i></p> <p>(Prevedel: Sreĉko Fišer)</p>	<p>a; moška b; ženska a; moška b; ženska c; ženska d; ženska c; ženska d; ženska e; ženska f; ženska e; ženska f; ženska g; ženska g; ženska</p>

Sonet 17

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Kdo mojim verzom bi čez čas verjel, de v njih blestel bi, kot blestiš v resnici? No, vem! V resnici sem tvoj lesk uspél pričarati le v skromni polovici. Če znal ujeti tvoje bi oči in tvojo ljubkost v stih, žal, še neznan, zanimci rekli bi: »To so laži, tako nebeški ni noben zemljan!« In moje liste bi preziral svet kot starčka, ki brbljavo govori; in ves tvoj čar postal bi »nor poet« in »prenapeta pesem davnih dni«.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>A če za tabo vnuki bi ostali, živél bi dvakrat: v njih in v moji hvali.</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a; moška b; ženska a; moška b; ženska c; moška d; moška c; moška d; moška e; moška f; moška e; moška f; moška g; ženska g; ženska</p>
<p><i>Kdo od prihodnjih bo na moje rimarije kaj dal, čeprav bi vsebovale vse, kar ti si? Pa so, vedo nebesa, samo grob, ki skrije tvoje življenje, v njih niti pol sebe nisi!) Če bi tvojih oči lepoto znal razkriti in v svežih verzih tvoje čare vse pokazal, bi rekli: laže ta poet; nebeških bitij so te poteze in ne zemeljskih obrazov; in rogali bi se orumenelim listom kot staremu bahaču, ki tako pretira, da si verjame že - in temu, kar je pristno tvoje, rekli starinska pesniška manira.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Če pa takrat bi bil kak tvoj otrok na svetu, bi živel dvakrat ti: v njem in v mojem sonetu.</i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>	<p>a; ženska b; moška a; ženska b; moška c; ženska d; moška c; ženska d; moška e; / f; ženska g; / f; ženska g; ženska g; ženska</p>

Sonet 18

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Te naj primerjam mar s poletnim dnevom?</i> <i>Ti manj minljiv si in bolj poln miline:</i> <i>cvetove majske stre vetrov objém</i> <i>in preden se zaveš, poletje mine;</i> <i>oko neba prevroče včasih sveti,</i> <i>a včasih si z meglò zastre obraz -</i> <i>lepotam vsem je sojeno umreti:</i> <i>slučaj uniči ene, druge čas.</i> <i>A ti lepote svoje ne zgubiš,</i> <i>poletje tvoje níkdar ne konča se!</i> <i>Ne bo se Smrt bahála, da trohniš,</i> <i>saj v mojih pesmih raseš v večne čase.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Dokler vid videl bo in dihal dih,</i> <i>živele bodo, ti živél boš v njih.</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a: moška b: ženska a: moška b: ženska c: ženska d: moška c: ženska d: moška e: moška f: moška e: moška f: moška g: moška g: moška</p>
<p><i>S poletnim dnevom da naj bi primerjal tebe?</i> <i>Bolj ljubek si in tudi zmeren bolj: še maja</i> <i>nežne odganjke popja v mrzlem vetru zebe</i> <i>in žar poletja vse premalo časa traja;</i> <i>svetlo oko nebes včasih prevroče sije</i> <i>in zamegljena kdaj njegova polt je zlata;</i> <i>in vsa lepota gre, lepega dne več ni je,</i> <i>naključje in narave tok jo pokončata.</i> <i>A tvojega poletja luč ne bo minila,</i> <i>ne boš lepote zgubil, ki imaš jo v lasti,</i> <i>ne bo smrt, da v nje sencí hodiš, se hvalila,</i> <i>saj v vrstah večnih ti bo dano s časom zrasti.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Dokler živ človek bo imel oči in dih,</i> <i>bodo živele te; in ti boš živel v njih.</i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>	<p>a: moška b: ženska a: moška b: ženska c: ženska d: ženska c: ženska d: ženska e: ženska f: ženska e: ženska f: ženska g: moška g: moška</p>

Sonet 55

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Ne marmorni ne zlati spomeniki vladarjev teh vrstic ne preživé; in ti bolj živo boš blestel v teh stihih kot oni v kipih, ki jih čas razje. Ko bes vojná bo rušil spomenike, ko metež vstaj palače v prah teptal takrat te tvoje neumrljive slike ne bo ne meč ne ogenj pokončal. Skozi pozabo, ki vse staro ruši, in smrt - boš stopal v čas; in tvoja hvala našlà bo neminljiv odmev še v duši njih, ki jih tromba žive bo pozvala; <i>takó boš, dókler sam ne vstaneš spet, živel v teh pesmih in v očeh deklet.</i></i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a: / b: moška c: / b: moška d: ženska e: moška d: ženska e: moška f: ženska g: ženska f: ženska g: ženska h: moška h: moška</p>
<p><i>Ne marmor niti pozlačen nagrobnik knežji od močne pesmi te ne bo boli trdoživ; iz nje vsebine boš sijal v podobi sveži, ko kamen bo časa nečistega plesniv. Ko kipe rušila bo vojna grozovita in hrušč prevrata bo tranjave v zemljo tri, ne Marsov meč ne plamen vojne ne storita, da bi zapis spomina tvojega umrl. Sovražni smrti in pozabi kljubovala bo tvoja slava in naprej šla; vedno, tudi v očeh rodov za nami bo obstala, ki bodo svet vodili v sodbo poslednjo. <i>Dotlej - dokler ne vstaneš sam, ko izteče se čas - tukaj živiš, tvoj dom so oči ljubeče.</i></i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>	<p>a: ženska b: moška a: ženska b: moška c: ženska d: / c: ženska e: / f: ženska g: ženska f: ženska g: ženska h: ženska h: ženska</p>

Sonet 119

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Oh, kakšne zvarke iz solzá Sirene, ta sajast, vražji vet retort, sem pil, se bal in upal v mukah igre njene, izgubljal v hipu, ko sem te dobíl!</i></p> <p><i>Oh, v kakšnih zmotah duša je blodila, medtem ko se topila je od sreče, kako so mi v vročičnosti besnila iz jamic silile oči bleščeče!</i></p> <p><i>O, blagri zla! Zdaj vidim v lúči trezni, da zlo vse dobro le še porlahtí, da čista, silna strta vez ljubezni, ko spet se sklene, bolj kot prej drži.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Tako se vračam tja, kjer res sem ljubil, in najdem trikrat več, kot sem izgubil.</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a: ženska b: moška a: ženska b: moška c: ženska d: ženska c: ženska d: ženska e: ženska f: moška e: ženska f: moška g: ženska g: ženska</p>
<p><i>Kakšen napoj sirenjih solz sem pil, varjen v lambiku, ki je notri kot pekel smrdljiv?</i></p> <p><i>Strahu pridajal up, od upa bil zgrožen, pa se izgubljal v veri, da sem te dobil</i></p> <p><i>Kakšne podle pregrehe je srce storilo, medtem ko v blazenosti je sijalo lice!</i></p> <p><i>Kako mi je oko iz dupla izskočilo v blodni zmedi poblaznele te vročice!</i></p> <p><i>Zdaj sem spoznal - o, dobrodejnost zlega! da dobremu zlo dobrega povrh se daje; ko se ljubezen padla nova vpne, od tega je lepša, večja in močnejša, kot bila je.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Okaran tja se vrnem, kjer me čaka sreča; za tisto, kar sem zgubil, zlo jo trikrat zveča.</i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>	<p>a: moška b: moška a: moška b: moška c: ženska d: ženska c: ženska d: ženska e: ženska f: ženska e: ženska f: ženska g: ženska g: ženska</p>

Sonet 130

	Zaporedje in vrste rim
<p><i>Ne, ona nima žametnih oči in niti kodrov mehkih kakor svila; de sneg je bel, ga v njenih nedrih ni; in usta bi se od koral ločila; sem videl rože, bele in rdeče na njenih licih take ne cvetó; in so dišave, mnogo bolj dehteče kot vonj, ki veje njeno ga telo; njen glas poslušam rad, četudi vem, da zvoki strun prijetneje zvené; kako boginje hodijo, ne vem, ko ona hodi - stopa kot ljudje; in vendar se mi zdi bolj očarljiva kot vse, ki pesem jih slavi lažniva.</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p>a: moška b: ženska a: moška b: ženska c: ženska d: ženska c: ženska d: ženska e: moška f: moška e: moška f: moška g: tekoča g: tekoča</p>
<p><i>Oči moje gospe kot sonce se ne zdijo in ustnice ima manj rdeče kot koral; de sneg je bel, nje prsi se pač manj bleščijo in zlato prejo las za črno je menjala. Videl sem vrtnice pretkane belo rdeče, a njej na licih ne cvetijo tako žlahtne; in vonjal sem parfume dokaj bolj dehteče, kakor je sapa, ki gospa jo moja izdahne. Prav rad poslušam njene govorice zvok, resda pa glasba dosti bolj ušesom godi; kako boginja stopa, ne vem zalibog moja gospa, ko gre, zmeraj po zemlji hodi. In vendar, bogme, čudovita je vseeno bolj kot vse smešne s primero neiskreno.</i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>	<p>a: ženska b: ženska a: ženska b: ženska c: ženska d: ženska c: ženska d: ženska e: moška f: ženska e: moška f: ženska g: moška g: moška</p>

3.3.1 Razprava o analizi rabljene rime

Pri angleškem sonetu, ki je nastal s prilagajanjem italijanskega soneta, je več rim kot v italijanskem sonetu, zato je bolj pester. Skupaj ima sonet 14 verzov – tri kvartine in končni distih, ki povzame idejo iz treh kvartin. Sonetom 9, 17, 18, 55, 119 in 130 smo določili rime in navedli tudi, ali je ta ženska, moška ali tekoča. Pri moški rimi se ujemata le v zadnjem zlogu, pri ženski rimi se ujemata zadnja dva zloga, pri tekoči pa zadnji trije zlogi ali več. (Encyclopædia Britannica, 2022)

Pri sonetu 9 se Menartov prevod v celoti drži predpisane oblike rime, saj se v prvih treh kvartinah pojavi prestopna rima, medtem ko se v končnem distihu pojavi prestopna rima. Pretežno je uporabil moško rimo, v kateri se ujema zadnji zlog, izjema sta le drugi in četrti verz zadnje kvartine, kjer je uporabljena ženska (rima *kopiči – uniči*). Fišerjev prevod soneta se prav tako drži predpisane oblike rime, vendar je pretežno uporabljena ženska rima, izjema sta le prvi in tretji verz prve kvartine.

Tudi Menartov prevod soneta 17 se v celoti drži predpisane rime, moška rima se pojavlja pogosteje kot ženska, ki se pojavi le v drugem in četrtem verzu prve kvartine (rima *resnici – polovici*) in v končnem distihu (rima *ostali – hvali*). Pri Fišerju se pojavita prestopna verza, ki se ne rimata – *in rogali bi se orumenelim listom ter da si verjame že – in temu, kar je pristno*, ki sta prvi in tretji verz zadnje kvartine. Pri ostalih rimah se pretežno pojavlja ženska, izjema sta drugi in četrti verz v drugi kvartini (rima *pokazal – obrazov*).

V Menartovem prevodu soneta 18 se vse rime držijo predpisane oblike. Uporabljene so pretežno moške rime, ženska rima pa se pojavi v drugem in četrtem verzu prve kvartine (rima *miline – mine*) ter v prvem in tretjem verzu druge kvartine (rima *sveti – umreti*). Tudi v Fišerjevem prevodu soneta se vse rime držijo predpisane oblike, pogosteje pa se pojavijo ženske rime kot moške. Te se pojavijo v prvem in tretjem verzu prve kvartine (rima *tebe – zebe*) in v končnem distihu (rima *dih – njih*).

V sonetu 55 se v Menartovem prevodu rime ne držijo v celoti predpisane oblike – prvi in tretji verz prve kvartine se namreč ne rimata (spomeniki – stihih), moška rima se pojavi v drugem in četrtem verzu prve kvartine (rima *preživé – razje*), v drugem in četrtem verzu druge kvartine (rima *teptal – pokončal*) ter v končnem distihu (rima *spet – deklet*). V Fišerjevem prevodu se rime

držijo predpisane oblike in so večinoma ženske z izjemo drugega in četrtega verza v prvi kvartini (rima *trdoživ – plesniv*) ter v drugem in četrtem verzu druge kvartine (rima *trl – umrl*).

V Menartovem prevodu soneta 119 se vse rime držijo predpisane oblike. Pogosteje se pojavljajo ženske rime, izjeme so drugi in četrti verz prve kvartine (rima *pil – dobil*) ter drugi in četrti verz tretje kvartine (rima *požlahti – drži*). Fišerjev prevod se prav tako drži predpisane oblike. V prvi kvartini sta obe rimi moški (rimi *varjen – zgrožen* in *smrdljiv – dobil*), moška rima se pojavi tudi v prvem in tretjem verzu zadnje tercine (rima *zlega – tega*). Ostale rime so ženske.

V sonetu 130 pri Menartovem prevodu se rime držijo predpisane oblike. V končnem distihu (rima *očarljiva lažniva*) se pojavi tekoča rima. V prvem in tretjem verzu prve kvartine ter v zadnji kvartini se pojavijo moške rime, drugje pa ženske. V Fišerjevem prevodu se v prvem in tretjem verzu zadnje kvartine (rima *zvok – žalibog*) pojavi moška rima, v končnem distihu ženska asonanca (*vseeno – neiskreno*), ostale rime so ženske.

3.4 Analiza sloga

Sonet 9

*Mar hiraš v svojem samstvu iz strahu,
da vdove ne potre kdaj tvoja smrt?
Ah, glej, če boš umrl brez sinú,
bo kot vdovela žena svet potrt.
Ves svet bo vdova - skrušen v večen jok,
da brez potomca si odšel s sveta,
ko vsaka vdova zre v očeh otrok
lahkó podobo rajnega moža.
Glej, kar razsipna dlan razmeče v svet,
to menja kraj, a se drugje kopiči,
lepota pa premine v teku let
in kdor je ne izrabi, jo uniči.*

*Ne, nič človekoljubja ni v ljudeh,
ki nad seboj storé tak smrtni greh!*

(Prevedel: Janez Menart)

*Ker vdove so oko ovlažiti bojiš,
zato izrabljaš se od samskega Življenja?
Nikar! Poglej: če brez nasledja se zgubiš,
objokaval te bo vesoljni svet, kot žena,
ki ni ji dana izpolnitev: on bo vdova
po tebi, ki mu ne pustiš spomina nase,
vtem ko lahko najbolj navadni ženski znova
v očeh otroka moževa podoba zrasede.
Karkoli razmetljivost vnemar potroši,
menja le prostor, svet še vedno to užije;
lepote pa je konec, ki je ne privošči
nikomur njen lastnik: z nerabo jo ubije.*

*Kako srce bi moglo drugega ljubiti,
ki more sebe tako podlo umoriti?*

(Prevedel: Srečko Fišer)

Menart je v sonetu 9 uporabljal slogovno nezaznamovane besede, izjema je pridevnik *rajni*, katerega raba peša. Ni uporabil glagolov v nedoločniku, uporabil pa je glagola v drugi osebi ednine *hiraš*, *si odšel* in glagole v tretji osebi ednine *bo potrt*, *bo*, *zre*, *razmeče*, *menja*, *se kopiči*, *premine*, *ne izrabi*, *uniči*, *ni* in *storé*. Glagolov v množini ni, so pa vsi uporabljeni v povednem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *vdovela*, *potrt*, *večen*, *rajnega*, *razsipna*, *smrtni* in vsi so v osnovniku.

V devetem sonetu je Fišer uporabil arhaizem *vnemar*, ki pomeni biti odveč (Fran, 2022). Pojavi se z besedo *razmetljiv*, ki je v SSKJ-ju ni mogoče najti. Uporabil je glagole v nedoločniku: *ovlažiti*, *ljubiti*, *umoriti*; v drugi osebi ednine: *bojiš*, *izrabljaš*, *ne pustiš*; prevladujejo pa glagoli v tretji osebi ednine: *objokaval*, *ni dana*, *bo*, *zrasede*, *potroši*, *užije*, *ne privošči*, *ubije*. Glagoli so v povednem naklonu. Uporabil je svojilni pridevnik *moževa* ter lastnostne pridevnike *samskega*,

vesoljni, najbolj navadni. Slednji je uporabljen v presežniku, medtem ko so vsi preostali v osnovniku.

Sonet 17

*Kdo mojim verzom bi čez čas verjel,
de v njih blestel bi, kot blestiš v resnici?
No, vem! V resnici sem tvoj lesk uspél
pričarati le v skromni polovici.
Če znal ujeti tvoje bi oči
in tvojo ljubkost v stih, žal, še neznan,
zanimci rekli bi: »To so laži,
tako nebeški ni noben zemljan!«
In moje liste bi preziral svet
kot starčka, ki brbljavo govori;
in ves tvoj čar postal bi »nor poet«
in »prenapeta pesem davnih dni«.*

*A če za tabo vnuki bi ostali,
živél bi dvakrat: v njih in v moji hvali.*

(Prevedel: Janez Menart)

*Kdo od prihodnjih bo na moje rimarije
kaj dal, čeprav bi vsebovale vse, kar ti si?
Pa so, vedo nebesa, samo grob, ki skrije
tvoje življenje, v njih niti pol sebe nisi!
Če bi tvojih oči lepoto znal razkriti
in v svežih verzih tvoje čare vse pokazal,
bi rekli: laže ta poet; nebeških bitij
so te poteze in ne zemeljskih obrazov;
in rogali bi se orumenelim listom
kot staremu bahaču, ki tako pretira,
da si verjame že - in temu, kar je pristno
tvoje, rekli starinska pesniška manira.*

*Če pa takrat bi bil kak tvoj otrok na svetu,
bi živél dvakrat ti: v njem in v mojem sonetu.*

(Prevedel: Srečko Fišer)

V sedemnajstem sonetu je Menart uporabil ekspresivni samostalnik *zanimci* in slabšalni pridevnik *brbljavo*. Med glagoli se pojavljajo glagola v nedoločniku *pričarati*, *ujeti bi*; glagoli v tretji osebi ednine *bi verjel*, *blestel bi*, *ni*, *bi preziral*, *govori*, *postal bi*; glagol v drugi osebi ednine *blestiš*; glagoli v prvi osebi ednine *vem*, *sem uspél*, *znal*, *živél*; glagoli v tretji osebi množine *rekli bi*, *so*, *bi ostali*. Glagoli *ujeti bi*, *bi verjel*, *blestel bi*, *bi preziral*, *postal bi*, *rekli bi* in *bi ostali* so v pogojnem naklonu, ostali so v povednem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *skromni*, *nor*, *prenapeta*, *davnih* in vrstnega *nebeški*. Pridevniki so v osnovniku, izjema je pridevnik *prenapeta*, ki je v presežniku.

Fišer je v prvem verzu sedemnajstega soneta uporabil slabšalnico *rimarije*, ki pomeni pisanje pesmi (Fran, 2022). Kasneje uporabi besedno *rogali*, ki je ekspresivno zaznamovana in

poimenuje odklonilen, negativen odnos do česa, in samostalnik *manira*, katerega raba peša. Uporabil je en glagol v nedoločniku: *razkriti*; en v prvi osebi ednine: *bi znal*; dva v drugi osebi ednine: *nisi*, *bi živel*; največ v tretji osebi ednine: *bo dal*, *skrije*, *pretira*, *si verjame*, *je pristno*, *bi bil*, *bi živel*; in nekaj v tretji osebi množine: *bi vsebovale*, *rogali bi se*, *so*, *vedo*, *rekli*. Glagoli so v povednem naklonu, izjema so *bi znal*, *bi živel*, *bi bil*, *bi živel*, *bi vsebovale* in *rogali bi se*, ki so v pogojnem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *svežih*, *orumenelim*, *staremu*, *starinska* in vrstne *nebeških*, *zemeljskih*, *pesniška*. Pridevniki so v osnovniku.

Sonet 18

<p><i>Te naj primerjam mar s poletnim dnevom? Ti manj minljiv si in bolj poln miline: cvetove majske stre vetrov objém in preden se zaveš, poletje mine; oko neba prevroče včasih sveti, a včasih si z meglò zastre obraz - lepotam vsem je sojeno umreti: slučaj uniči ene, druge čas. A ti lepote svoje ne zgubiš, poletje tvoje níkdar ne konča se! Ne bo se Smrt bahála, da trohniš, saj v mojih pesmih raseš v večne čase. Dokler vid videl bo in dihal dih, živele bodo, ti živél boš v njih.</i></p> <p>(Prevedel: Janez Menart)</p>	<p><i>S poletnim dnevom da naj bi primerjal tebe? Bolj ljubek si in tudi zmeren bolj: še maja nežne odganjke popja v mrzlem vetru zebe in žar poletja vse premalo časa traja; svetlo oko nebes včasih prevroče sije in zamegljena kdaj njegova polt je zlata; in vsa lepota gre, lepega dne več ni je, naključje in narave tok jo pokončata. A tvojega poletja luč ne bo minila, ne boš lepote zgubil, ki imaš jo v lasti, ne bo smrt, da v nje sencí hodiš, se hvalila, saj v vrstah večnih ti bo dano s časom zrasti. Dokler živ človek bo imel oči in dih, bodo živele te; in ti boš živel v njih.</i></p> <p>(Prevedel: Srečko Fišer)</p>
---	---

Menart je v sonetu številka 18 uporabljal samo slogovno nezaznamovane besede. Glagol *umreti* je edini nedoločni glagol, uporabil je glagol v prvi osebi ednine *primerjam*; glagole v drugi osebi ednine: *si*, *se zaveš*, *ne zgubiš*, *trohniš*, *raseš*, *živel boš*; tretji osebi ednine: *stre*, *mine*, *sveti*, *si zastre*, *uniči*, *ne konča se*, *se bahala*, *videl bo*, *dihal*; glagola v tretji osebi množine: *je sojeno*, *živele bodo*. Glagoli so v povednem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *poletnim*, *majske*, *prevroč*, *večne*, ki so v osnovniku in pridevnik *manj minljiv* v primerniku.

V sonetu 18 Fišer uporabi zastarelo besedo *popja*, ki pomeni zarodek lista ali cveta (Fran, 2022). Uporabljen je glagol *zrasti* v nedoločnik. Pojavijo se tudi glagoli v drugi osebi ednine: *si, ne boš izgubil, imaš jo, bo dano, boš živel*; v tretji osebi ednine: *bi primerjal, traja, sije, je, gre, ni je, ne bo minila, se hvalila, bo imel*; glagole v drugi osebi dvojine: *pokončata zebe, bodo živele*. Glagoli so v povednem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *bolj ljubek, zmeren bolj, nežne, mrzlem, svetlo, prevroče, zamegljena, zlata, lepega, večnih, živ* in vrstnega *poletnim*. Pridevniki so v osnovniku, izjemi sta le *bolj ljubek* in *zmeren bolj*, ki sta v opisno stopnjevanem primerniku, ter pridevnik *prevroče*, ki je stopnjevan elativno.

Sonet 55

*Ne marmorni ne zlati spomeniki
vladarjev teh vrstic ne preživé;
in ti bolj živo boš blestel v teh stihih
kot oni v kipih, ki jih čas razje.
Ko bes vojna bo rušil spomenike,
ko metež vstaj palače v prah teptal
takrat te tvoje neumrljive slike
ne bo ne meč ne ogenj pokončal.
Skozi pozabo, ki vse staro ruši,
in smrt - boš stopal v čas; in tvoja hvala
našla bo neminljiv odmev še v duši
njih, ki jih tromba žive bo pozvala;
tako boš, dokler sam ne vstaneš spet,
živel v teh pesmih in v očeh deklet.*

(Prevedel: Janez Menart)

*Ne marmor niti pozlačen nagrobnik knežji
od močne pesmi te ne bo boli trdoživ;
iz nje vsebine boš sijal v podobi sveži,
ko kamen bo časa nečistega plesniv.
Ko kipe rušila bo vojna grozovita
in hrušč prevrata bo trdnjave v zemljo tri,
ne Marsov meč ne plamen vojne ne storita,
da bi zapis spomina tvojega umrl.
Sovražni smrti in pozabi kljubovala
bo tvoja slava in naprej šla; vedno,
tudi v očeh rodov za nami bo obstala,
ki bodo svet vodili v sodbo poslednjo.
Dotlej - dokler ne vstaneš sam, ko izteče
se čas - tukaj živiš, tvoj dom so oči ljubeče.*

(Prevedel: Srečko Fišer)

Menart je v svojem prevodu uporabil slogovno zaznamovano besedo *tromba*, ki pomeni trobenta (Fran, 2022). Rabljeni so glagoli v tretji osebi množine; *ne prežive, razje*; glagoli v drugi osebi ednine: *boš blestel, boš stopal, boš, ne vstaneš, živel*; glagoli v tretji osebi ednine: *bo rušil, teptal, ne bo pokončal, ruši, našla, bo pozvala*. Glagoli so v povednem naklonu. Uporabil je lastnostne pridevnike *zlati, neumrljive in neminljiv*, ki so v osnovniku.

Fišer je v svojem prevodu soneta 55 uporabil glagole v tretji osebi ednine *ne bo, bo, bi umrl, kljubovala, bo šla, bo obstala, se izteče*; glagole v drugi osebi ednine *boš sijal, rušila bo, bo trl, ne vstaneš, živiš*; glagol v tretji osebi dvojine *ne storita* ter glagola v tretji osebi množine *bodo vodili, so*. Glagoli so v povednem naklonu, izjema je glagol *bi umrl*, ki je v pogojnem naklonu. Uporabil je svojilni pridevnik *Marsov* in lastnostne pridevnike *pozlačen, močne, bolj trdoživ, sveži, nečistega, plesniv, grozovita, sovražni, ljubeče* ter vrstna *knežji, poslednjo*. Pridevniki so v osnovniku.

Sonet 119

*Oh, kakšne zvarke iz solzá Sirene,
ta sajast, vražji vet retort, sem pil,
se bal in upal v mukah igre njene,
izgubljal v hipu, ko sem te dobil!
Oh, v kakšnih zmotah duša je blodila,
medtem ko se topila je od sreče,
kako so mi v vročičnosti besnila
iz jamic silile oči bleščeče!
O, blagri zla! Zdaj vidim v lúci trezni,
da zlo vse dobro le še porlahti,
da čista, silna strta vez ljubezni,
ko spet se sklene, bolj kot prej drži.*

*Tako se vračam tja, kjer res sem ljubil,
in najdem trikrat več, kot sem izgubil.*

(Prevedel: Janez Menart)

*Kakšen napoj sirenjih solz sem pil, varjen
v lambiku, ki je notri kot pekel smrdljiv?
Strahu pridajal up, od upa bil zgrožen,
pa se izgubljal v veri, da sem te dobil
Kakšne podle pregrehe je srce storilo,
medtem ko v blazenosti je sijalo lice!
Kako mi je oko iz dupla izskočilo
v blodni zmedi poblaznele te vročice!
Zdaj sem spoznal - o, dobrodejnost zlega!
da dobremu zlo dobrega povrh se daje;
ko se ljubezen padla nova vpne, od tega
je lepša, večja in močnejša, kot bila je.*

*Okaran tja se vrnem, kjer me čaka sreča;
za tisto, kar sem zgubil, zlo jo trikrat zveča.*

(Prevedel: Srečko Fišer)

V Menartovem prevodu 119. soneta ni moč zaslediti nobene slogovno zaznamovane besede. Uporabil je veliko glagolov v prvi osebi ednine: *sem pil, sem se bal, sem upal, izgubljal, sem dobil, vidim, se vračam, sem ljubil, najdem, sem izgubil*. Nekaj jih je tudi v tretji osebi ednine: *je blodila, se topila je, drži*, pojavi se tudi en glagol *požlahti*. Vsi so v povednem naklonu. Menart uporabi sedem pridevnikov: *sajast, vražji, bleščeče, trezni, čista, silna, strta* – vsi so lastnostni in v osnovniku.

V prevodu soneta 119 je Fišer uporabljal večinoma slogovno nezaznamovane besede, izjemi sta besedi *dupla*, ki je zastarela in pomeni votlina, ter samostalnik *lambik*, ki ga v SSKJ-ju ni mogoče zaslediti. (Fran, 2022) Fišer je v svojem prevodu soneta 119 uporabil glagole v prvi osebi ednine *sem pil, sem dobil, sem spoznal, se vrnem, sem zgubil* ter glagole v tretji osebi ednine: *je smrdljiv, pridajal, bil, se izgubljal, je storilo, je sijalo, je izskočilo, daje, se vzpne, je, bila je, čaka, jo zveča*. Vsi glagoli so v povednem naklonu. Uporabljeni pridevniki *smrdljiv, podle, blodni, dobremu, padla, nova, lepša, večja, močnejša* so lastnostni, *sirenjih* pa vrstni. Pridevnika *lepša* in *močnejša* sta v primerniku, ostali so v osnovniku.

Sonet 130

*Ne, ona nima žametnih oči
in niti kodrov mehkih kakor svila;
de sneg je bel, ga v njenih nedrih ni;
in usta bi se od koral ločila;
sem videl rože, bele in rdeče
na njenih licih take ne cvetó;
in so dišave, mnogo bolj dehteče
kot vonj, ki veje njeno ga telo;
njen glas poslušam rad, četudi vem,
da zvoki strun prijetneje zvené;
kako boginje hodijo, ne vem,
ko ona hodi - stopa kot ljudje;
in vendar se mi zdi bolj očarljiva
kot vse, ki pesem jih slavi lažniva.*

(Prevedel: Janez Menart)

*Oči moje gospe kot sonce se ne zdijo
in ustnice ima manj rdeče kot koral;
de sneg je bel, nje prsi se pač manj bleščijo
in zlato prejo las za črno je menjala.
Videl sem vrtnice pretkane belo rdeče,
a njej na licih ne cvetijo tako žlahtne;
in vonjal sem parfume dokaj bolj dehteče,
kakor je sapa, ki gospa jo moja izdahne.
Prav rad poslušam njene govornice zvok,
resda pa glasba dosti bolj ušesom godi;
kako boginja stopa, ne vem zalibog
moja gospa, ko gre, zmeraj po zemlji hodi.
In vendar, bogme, čudovita je vseeno
bolj kot vse smešne s primero neiskreno.*

(Prevedel: Srečko Fišer)

Menart v stotridesetem sonetu ni uporabil nobene slogovno zaznamovane besede. Uporabil je glagole v prvi osebi ednine: *sem videl, poslušam, vem, ne vem*; prevladujejo pa glagoli v tretji osebi ednine: *nima, je, ni, se ločila, veje, zvene, hodi, stopa, se zdi, slavi*. Pojavijo se trije glagoli v tretji osebi množine: *ne cveto, so, hodijo*. Vsi glagoli v tem sonetu so v povednem naklonu. Menart uporabi osem pridevnikov in vsi so lastnostni: *žametnih, mehkih, bel, bele, rdeče, očarljiva, lažniva, bolj dehteče*. Slednji je stopnjevan opisno in je v primerniku.

V prevodu 130. soneta Fišer uporabi besedo *žalibog*, ki ima kvalifikator starinske besede in pomeni na žalost. Uporabil je nekaj glagolov v prvi osebi ednine: *videl sem, vonjal sem, poslušam, ne vem*. Prevladujejo glagoli v tretji osebi ednine: *ima, je, je menjala, je, jo izdahne, godi, stopa, hodi, je*. Tudi on je uporabil vse glagole v povednem naklonu. Glagoli v množini se ne pojavijo. Fišer uporabi nekoliko več pridevnikov kot Menart. Vsi so lastnostni in v osnovniku: *rdeče, bel, zlato, črno, pretkane, belordeče, žlahtne, dehteče, čudovita, neiskreno*.

3.4.1 Razprava o analizi sloga

Po opravljeni analizi sloga v Menartovem in Fišerjevem sonetu smo ugotovili, da med njima prihaja do nekaterih razlik. Za Menartove prevode sonetov velja, da v primerjavi s Fišerjevimi manj pogosto uporabi slogovno zaznamovane besede. V dveh sonetih jih sploh ni uporabil, medtem ko se pri Fišerju to primeri zgolj enkrat. Pri analizi smo ugotovili, da se pri slednjem prevajalcu pojavljajo tudi besede, ki jih ni mogoče najti v SSKJ-ju. Največkrat imajo slogovno zaznamovane besede kvalifikator starinske in ekspresivne besede. Pojavile so se tudi takšne, katerih raba danes peša. Uporabljene so tudi slabšalne besede.

Uporabljeni glagoli so tako pri Menartu kot tudi pri Fišerju najpogosteje v tretji osebi ednine, in se pojavijo v vseh sonetih. Med analizo števila in osebe glagolov smo ugotovili, da se ti dve lastnosti pri obeh prevajalcih pogosto skladata. Torej če je Menart uporabil glagole v drugi in tretji osebi ednine, se je pogosto to zgodilo tudi pri Fišerju. Če primerjamo uporabljeni naklon glagolov, opazimo, da se ta pri prevajalcih zmeraj sklada; oba sta pretežno uporabljala povedni naklon, izjema je zgolj sonet 17, v katerega sta oba vključila tudi pogojnega.

Po analizi rabljenih pridevnikov smo ugotovili, da pri Menartu in Fišerju prevladujejo lastnostni pridevniki, ki so največkrat kar v osnovniku. Se pa pri obeh pojavljajo tudi takšni, ki so v primerniku in presežniku. Stopnjevani so tako z obrazili kot s prislovi, pri katerih govorimo o opisnem stopnjevanju. Če primerjamo število uporabljenih pridevnikov, lahko ugotovimo, da jih Fišer v povprečju uporabi večkrat. Sklepamo, da je do tega prišlo, ker, kot smo ugotovili že v predhodnih analizah, Fišer v primerjavi z Menartom v posameznem verzu uporabi več zlogov, kar mu omogoča uporabo več besed, ki so seveda lahko tudi pridevniki. Ugotovili smo tudi, da

se oba prevajalca pogosto poslužujeta uporabi dveh samostalnikov na mestih, kjer bi lahko uporabila pridevnike: *poletja luč, plamen vojne*.

4 UGOTOVITVE

Po končani analizi stopice, števila zlogov v posameznih verzih, rime in slogovne vrednosti besed Menartovega in Fišerjevega prevoda smo prišli do ugotovitev. Pri analizi smo rezultate interpretirali na podlagi pridobljenih analiz izbranih sonetov, kar pomeni, da naše ugotovitve ne posplošujejo značilnosti prevodov v celoti, temveč zgolj izbranih delov.

Standardni verz v angleškem sonetu je jambski deseterec ali enajsterec. Po opravljeni analizi stopice in števila zlogov v posameznih verzih smo ugotovili, da se je predpisane oblike verza v svojih prevodih pogosteje držal Janez Menart. Najpogosteje se v njegovih prevodih izbranih sonetov pojavljajo jambski deseterci in enajsterci, v le redkih primerih se pojavijo verzi, v katerih jamb ni dosledno uporabljen ali pa ima več kot enajst zlogov. V Fišerjevih prevodih sonetov se pogosto pojavljajo verzi s trinajstimi zlogi, v katerih je jamb dosledno uporabljen, vendar to ni standardna oblika verza angleškega soneta, zato ne moremo trditi, da se je oblike dosledno držal. V Fišerjevem prevodu se pogosteje pojavljajo verzi, v katerih jamb ni dosledno uporabljen tako kot v Menartovem. Zavedamo se, da nismo analizirali vseh prevodov sonetov, vendar lahko iz ugotovitev sklepamo, da se Menart dosledneje drži standardne oblike verza, torej števila zlogov in stopice, kot Fišer.

Pri analizi rime sonetov smo ugotovili, da je predpisana rima precej pogosto dosledno uporabljena. Ker nismo določili rime vsem sonetom Menartovega in Fišerjevega prevoda, te trditve ne moremo povsem potrditi, lahko pa na podlagi analiziranih verzov sklepamo, da je tudi v večini ostalih sonetov precej dosledno upoštevana. Na podlagi izbranih sonetov smo tudi opazili nekatere značilnosti prevodov, zaradi katerih se med seboj razlikujejo. Pri Janezu Menartu smo opazili, da je moško rimo, pri kateri se ujemata zadnja zloga, uporabljal v večji meri kot Fišer, ki se je bolj posluževal ženske rime, pri kateri se ujemata zadnja dva zloga, vendar je Menart moško in žensko rimo v povprečju uporabljal približno v enaki meri. Med opravljanjem analize smo tudi ugotovili, da je stopico pri Menartovih prevodih pogosto lažje določiti, saj so naglašeni pogosto označeni. V sonetih 9, 17 in 18 se večkrat pojavi moška rima, v sonetih 55, 119 in 130 pa se večkrat pojavi ženska rima. Pri Fišerjevih prevodih sonetov pa smo ugotovili, da se v vseh izbranih sonetih uporablja ženska rima precej bolj kot moška rima. Tekoča rima se je pojavila zgolj enkrat. Upoštevati moramo tudi dejstvo, da občasno pride do odstopanja od zbornega naglaševanja besed, saj se lahko le s spremembo naglaševanja določene besede rimajo ter se držijo predpisane oblike.

Po analizi sloga smo ugotovili, da se v rabi besed Menartov in Fišerjev prevod precej razlikujeta, kar je smiselno, glede na to da sta nastala v 40-letnem razmiku. Ob primerjavi sonetov smo ugotovili, da nasploh raba slogovno zaznamovanih besed ni velika. Pojavljajo se arhaizmi, ekspresivno zaznamovane besede, takšne, katerih raba peša, in slabšalne besede. V izbranih prevodih sonetov prevladujejo glagoli v tretji osebi ednine, oseba in število pa se pri prevajalcih velikokrat skladata. Najpogosteje je uporabljen povedni naklon z izjemo soneta 17, kjer tako Menart kot Fišer uporabita tudi pogojni naklon. Ponovno smo lahko ugotovitve iz preostalih analiz povezali z izsledki iz analize o slogu. Število pridevnikov je bilo v povprečju večje v Fišerjevem prevodu, kar je smiselno, saj smo ugotovili, da v primerjavi z Menartom uporablja trinajstzložno stopico, kar mu omogoča rabo večjega števila besed, ki so seveda lahko tudi pridevniki. Ugotovili smo tudi, da na nekaterih delih oba prevajalca namesto pridevnikov porabita dva samostalnika, s čimer sta najverjetneje želela na nekoliko nevsakdanji način popestriti svoja prevoda Shakespearjevih sonetov.

Prevajalec je pri prevajanju velikokrat postavljen pred dilemo, ali naj upošteva predvsem jezik in besedilo iz izvornika prevede čim natančneje ali pa naj bolj sledi stopici in rimi ter upošteva predpisano zunanjo zgradbo pesniške oblike. V obeh prevodih sta se prevajalca verjetno odločila za kompromis; besedilo sta poskušala prevesti čim natančneje, hkrati pa čim doslednejše slediti predpisani zunanji zgradbi soneta. Zato se velikokrat zgodi, da predpisana stopica ali pa rima ni uporabljena v popolnoma dosledni obliki in sta se poskušala prilagoditi slovenskemu jeziku, da bi bilo besedilo razumljivejše.

Po analizi sloga, jezika ter zunanje in notranje zgradbe smo pregledali hipoteze, ki smo jih nato potrdili ali ovrgli.

Hipoteza 1: Oba prevajalca sta se pretežno držala predpisane stopice, tj. jambski deseterec ali enajsterec, in tako tudi predpisanega števila zlogov, tj. deset ali enajst zlogov.

Hipotezo številka 1 smo po opravljeni analizi in razpravi lahko delno potrdili, saj smo opazili, da se je Menart resda pretežno držal predpisane stopice in je najpogosteje uporabljal jambski enajsterec, vendar je Fišer standardno obliko verza uporabil precej redko, raje je izbral trinajststopenjsko stopico. Stopica je bila torej uporabljena precej dosledno le pri enem izmed prevajalcev. Ker je s stopico povezano število zlogov v posameznih verzih, smo do enakih

zaključkov prišli tudi pri tej analizi. Menart je zaradi doslednejše uporabe predpisane stopice najpogosteje uporabil predpisano število zlogov – deset ali enajst. Za Fišerjev prevod pa ponovno ne moremo trditi, da je dosledno uporabil predpisano število zlogov, saj smo ugotovili, da v njegovem prevodu prevladuje trinajstzložni verz.

Hipoteza 2: Oba prevajalca sta se v sonetih večinoma držala predpisane rime, tj. prestopna rima, v končnem distihu pa zaporedna rima.

Hipotezo številka 2 smo potrdili. Čeprav se v analiziranih sonetih pojavi izjema, kjer se posamezna verza ne rimata ali pa pride do asonance, je teh primerov bilo dovolj malo, da lahko trdimo, da sta se v sonetih večinoma držala predpisane rime. Pri Menartovem prevodu sta se moška in ženska rima pojavljali približno enako pogosto, medtem ko je v Fišerjevem prevodu večinoma uporabljena ženska rima.

Hipoteza 3: Oba prevajalca sta upoštevala jezik, v katerem so bili soneti prvotno napisani, tj. staro angleščino, in ga skušala vključiti v lastne prevode s pogosto rabo arhaizmov.

Hipotezo številka 3 smo po pridobljenih ugotovitvah zavrgli. Četudi smo v sonetih nekajkrat resda opazili rabo arhaizmov, je bila ta vendarle zelo redka in manjša od pričakovane. Tudi slogovno zaznamovanih besed v prevodih sonetov ni veliko, največkrat so se v posameznem sonetu pojavili trikrat, v nekaterih pa jih sploh ni. Ko smo prevode sonetov primerjali med seboj, smo ugotovili, da so se slogovno zaznamovane besede nekoliko večkrat pojavile pri Fišerju kot pri Menartu. Sklepamo, da je do tega prišlo zaradi manjšega obsega zlogov v posameznem verzu in posledično manjšemu številu besed v samem sonetu. Seveda zaradi analize šestih od stoštiriinpetdesetih sonetov ugotovitev ne moremo z gotovostjo trditi.

5 IZBOLJŠAVE

Po napisanem teoretičnem in empiričnem delu smo razmišljali, kako bi raziskovalno nalogo izboljšali, da bi bila zanimivejša, verodostojnejša in bi bolje dosegla naš namen raziskave. Ker je naša raziskovalna naloga temeljila na primerjavi prevodov Shakespeareovih sonetov Janeza Menarta in Srečka Fišerja, v katerih smo iskali podobnosti in razlike v njihovi zunanji in notranji zgradbi, smo pomislili, da bi nalogo lahko izboljšali tako, da bi podrobneje analizirali vse sonete ter iskali več podobnosti in razlik, saj bi tako pridobili več informaciji, te ugotovitve pa ne bi bile pridobljene po naključnem izboru sonetov. Ugotovitve bi bile tako obširnejše in zato tudi natančnejše, vendar pa bi tak način raziskovanja terjal veliko časa, saj je sonetov veliko in so tudi precej obsežni in jezikovno bogati. Naslednja možna izboljšava bi bila tudi, da bi prevode sonetov primerjali s soneti v izvornem jeziku, tj. stari angleščini. Tako bi videli, kateri prevod se je bolj držal jezikovne zgradbe Shakespeareovih sonetov v izvorniku. Še ena možna izboljšava bi bila tudi, da se ne bi osredotočali le na zunanjo in notranjo zgradbo, ampak tudi na vsebino posameznih sonetov. Lahko bi tudi opravili raziskavo, kateri prevodi so bolj priljubljeni med ljubiteljskimi bralci, in sicer tako, da bi med dvema prevodoma (prevajalec ne bi bil naveden), izbrali tistega, ki jim je ljubši. Tako bi tudi videli, kateri prevajalec je sonete bolj približal bralcem.

6 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Družbena odgovornost je po definiciji Evropske unije iz leta 2011 odgovornost za vpliv na družbo, kar vključuje vpliv na ljudi, njihove organizacije in naravo. Zavedamo se, da smo se lotili analize dveh slovenskih prevodov enega izmed izjemno umetnostno dovršenega dela angleškega dramatika in sonetista Williama Shakespeara. Prav zato smo se raziskav lotili s posebnim spoštovanjem tako do avtorja in prevajalcev kot do dela samega. K raziskovanju in izdelavi naloge smo pristopili odgovorno in kar se le da objektivno, brez želje po zlorabi ali škodovanju. Uporabljali in povzemali smo zgolj zanesljive vire. Pri svojem delu smo upoštevali naslednjih sedem načel družbene odgovornosti:

- **Odgovornost za vpliv** – raziskovalne naloge smo se lotili z namenom, da bi razširili svoje znanje o Shakespearovih sonetov, njihovi vsebini, nastanku ter zgradbi. Posvetili smo se dvema prevodoma različnih prevajalcev, ju analizirali in med seboj primerjali. Zanimalo nas je, do katerih razlik je prišlo v jeziku prevodov.
- **Transparentnost** – preglednost podatkov: raziskovalna naloga je v osnovi razdeljena na teoretični in praktični del, ki sta prav tako razčlenjena na poglavja in podpoglavja. Bralca usmerja kazalo, ki mu pomaga ob iskanju želene vsebine. Posebno poglavje navaja vire in uporabljeno literaturo; oboje smo navajali tudi sproti, saj spoštujemo avtorske pravice.
- **Etično obnašanje** – med izdelavo naloge smo se vedli etično in upoštevali naslednje vrednote: poštenost, pravičnost in celovitost, da bi čim boljše zadostili načelom družbene odgovornosti.
- **Spoštovanje interesov deležnikov/interesnih skupin** – pri oblikovanju naloge nismo upoštevali le lastnih interesov, temveč tudi interese celotne skupnosti. Težili smo k objektiviteti in pazili, da nismo prenažno skleпали na podlagi premalo dokazov. Dopusčamo možnost lastne interpretacije podatkov, seveda ob utemeljenih razlogih in ustreznem znanju. V nalogi nikogar ne kritiziramo ali kako drugače žalimo.
- **Spoštovanje vladavine prava** – naloge smo se lotili z zavedanjem in s spoštovanjem vladavine prava države. Izdelana je po danih pravilih in načelih.
- **Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja** – upoštevali smo mednarodne norme vedenja in se hkrati držali načela spoštovanja pravne države.
- **Spoštovanje človekovih pravic** – naloga spoštuje temeljne človekove pravice, ki jih poznamo, razumemo njihovo univerzalnost, ne glede na spol, vero, barvo kože idr.

ZAKLJUČEK

Namen naše raziskovalne naloge je bil primerjati prevoda Shakespearovih sonetov prevajalcev Janeza Menarta in Srečka Fišerja ter iskanje razlik v zunanji zgradbi ter jezikovnih značilnostih. Cilj je bil tudi ugotoviti, ali se soneti držijo predpisane oblike angleškega soneta glede na stopico, število zlogov ter rimo.

Pri analizi stopice smo ugotovili, da se je predpisane oblike stopice (jamskega deseterca oziroma enajsterca) v sonetih bolj držal Menart, medtem ko je Fišer pogosto uporabljal trinajstzložno stopico ter se je predpisanega števila zlogov in stopice manj držal. Pri analizi rime smo ugotovili, da sta se oba prevajalca bolj ali manj držala predpisanih rim – v treh kvartinah je rima prestopna, v končnem distihu pa oklepajoča. Prevladovale so moške in ženske rime – Menart je pogosteje uporabljal moške, Fišer pa ženske rime, tekoče rime pa so se pojavile redkeje. Oba prevoda smo analizirali slogovno in jezikovno ter analizirali zunanjo zgradbo. Ugotovili smo, da Menartovi prevodi v manjši meri vsebujejo slogovno zaznamovane besede kot Fišerjevi, prevladujejo starinske in ekspresivne besede. Obema prevodoma je skupna pretežna raba povednega naklona glagolov, ki so najpogosteje v tretji osebi ednine. Prevladujejo lastnostni pridevniki, Fišer jih je v analiziranih sonetih v povprečju uporabil več.

Na podlagi analize rime, stopice, števila zlogov in sloga lahko povzamemo, da sta bila namen in cilj naloge dosežena.

7 VIRI IN LITERATURA

7.1 Literatura

Greenblatt, S. (2016). *Will in svet: Kako je Shakespeare postal Shakespeare*. Beletrina.

Kos, J. (2001). *Literarna teorija*. DZS.

Longworth Chambrun, C. (1964). *Moj veliki prijatelj Shakespeare*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Shakespeare, W. (2016). *Soneti*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Shakespeare, W. (2005). *Soneti*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

7.2 Spletni viri

Jurc, A. (2010). *Je bil William Shakespeare ... ženska?* <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/je-bil-william-shakespeare-zenska/222036>

Encyclopædia Britannica. (2022). *English literature*. <https://library-eb-co-uk.eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/English-literature/106051>

Encyclopædia Britannica. (2022). *Renaissance*. <https://library-eb-co-uk.eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/Renaissance/63161>

Encyclopædia Britannica. (2022). *William Shakespeare*. <https://library-eb-co-uk.eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/William-Shakespeare/109536>

Encyclopædia Britannica. (2022). *Renaissance*. <https://library-eb-co-uk.eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/Renaissance/63161>

Encyclopædia Britannica. (2022). *Sonnet*.

<https://library-eb-co-uk.eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/sonnet/68706>

P. B. (2007). *Nov krog razprav o Williamu Shakespearju*. RTV Slovenija.

<https://www.rtvlo.si/kultura/knjige/nov-krog-razprav-o-williamu-shakespearju/152184>

William Shakespeare's Life & Times. (b. d.). Spark Notes.

<https://www.sparknotes.com/shakespeare/life-and-times/>

Literarnica. (2012). *Sonet*. <https://www.literarnica.si/2012/07/sonet.html>